

Cena ministra životního prostředí 1994 – 2004

MŽP, Praha 2004

Cena ministra životního prostředí 1994 – 2004
Vydalo © Ministerstvo životního prostředí

Praha, říjen 2004
Tiskárna PEMATISK Praha

ISBN 80-7212-315-7

Cena ministra životního prostředí

je udělována od roku 1994. Nositeli tohoto ocenění nejsou pouze osobnosti, které svým celoživotním dílem či výrazným individuálním počinem přispěly ke zlepšení životního prostředí, ale získaly ji i nevládní ekologické organizace, redakce časopisů, škola či průmyslový podnik.

Oceněny byly již tyto osoby a organizace:

1994

Prof. RNDr. Emil HADAČ, DrSc.

RNDr. Jiří JANDA

Prof. Ing. Jan JENÍK, CSc.

NIKA

Doc. RNDr. Tomáš PAČES, DrSc.

1995

RNDr. Jiří BUMERL

Ing. František HROMEK

Mgr. Václav JEHLÍČKA

Prof. MVDr. Radoslav KINSKÝ, DrSc.

Ing. Zdeněk KROPÁČEK

Ing. Milan KUNC

RNDr. Ing. Eliška NOVÁKOVÁ, DrS.

Prof. PhDr. Ing. Josef ŠMAJS, CSc.

Ing. Bohuslav ŠVARC

1996

RNDr. Dagmar DYKYJOVÁ, CSc.

František JANDA - EKOTEZ Praha

Jiří JUKL

Ing. Miloš KLOUPAR

Agentura KONIKLEC

RNDr. Danuše KVASNIČKOVÁ, CSc.

SCHOLA HUMANITAS

RNDr. Ivo ŠANC, CSc.

Ing. Stanislav ŠTÝS, DrSc.

Ing. Stanislav WEIGEL

1997

Ing. Zdeněk CIPRA
Josef CÍSAŘOVSKÝ
Ing. Josef HLADNÝ, CSc.
Mgr. Emilie STREJČKOVÁ
TEREZA, sdružení pro ekologickou výchovu

1998

Ing. Bohumil BENEŠ
Prof. RNDr. Josef DOSTÁL
CHEMICKÉ ZÁVODY SOKOLOV a. s.
Prof. Erazim KOHÁK, PhD.
Milan ORÁLEK
ZO ČSOP VERONICA

1999

Prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc.
Hnutí Brontosaurus a Asociace Brontosaura
Český geologický ústav (Česká geologická služba)
Prof. PhDr. Jan Keller, CSc.
Ing. Jaroslav Stoklasa, CSc.
Tomáš Škrdlant
Ing. František Urban

2000

Drahomíra FAJTLOVÁ
Ing. Ivan DEJMAL
JUDr. Jan DUSÍK, MSc.
Ing. Jiří HANZELKA a Ing. Miroslav ZIKMUND
Jaroslav HUTKA
Prof. Ing. Rudolf ZAHRADNÍK, DrSc.
NADACE FACE

2001

RNDr. Petr Albrecht
PhDr. Vladislava Hamplová
Pavel Křížek

JUDr. Svatomír Mlčoch
Ing. Alexandra Orlíková, CSc.
Ludmila Rakušanová
PaedDr. Martin Slunečko
Pavel Šremer
Jiří Štáštka

2002

Mgr. Hana Korvasová
Ing. Aleš Máchal
Ing. Igor Míchal, CSc.
Ing. Petr Pelikán
Prof. Ing. Dr. techn. Dalibor Povolný, DrSc.
Ing. Ivan Stříteský
RNDr. Lenka Šoltyssov

2003

Mgr. Miroslav Janík
Jan Lukášek, plk. v. v.
Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.
Národní síť zdravých měst ČR
Ing. František Procházka
Mgr. Bohumír Prokůpek
Svaz ekologických zemědělců Pro-Bio
*Osobní poděkování ministra RNDr. Dagmar Dykyjové,
emeritní vědecké pracovníci Botanického ústavu AV ČR v Třeboni*

2004

Mgr. Květoslava Burešová, SEV Chaloupky
Ing. Jiří Čunek
ČSOP – Místo pro přírodu, Národní síť záchranných stanic pro handicapované živočichy
Mgr. Pavel Doucha
Prof. RNDr. Hana Librová, CSc.
PhDr. Marie Hrušková a Jaroslav Turek
RNDr. Jan Květ, CSc.
RNDr. Karel Hudec, DrSc.

1994

V roce 1994 byl ministrem životního prostředí Ing. František Benda. Předání Ceny ministra životního prostředí se uskutečnilo ve vile Lan-na v Praze.

*Foto archiv MŽP, redakce NIKA
a M. Hužvárová - archiv TIO
AV ČR*

Prof. RNDr. Emil Hadač, DrSc., člen korespondent ČSAV

Emil Hadač se narodil v roce 1914 v rodině evangelického duchovního v Bohdanči. V roce 1938 získal na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity titul doktora přírodních věd.

Pracoval na VŠCHT u profesora Kliky, vedl Ústav pro výzkum peloidů ve Františkových Lázních, přednášel na Pedagogické fakultě v Plzni jako docent a později profesor, odtud přešel do Botanického ústavu ČSAV. V letech 1971 – 1979 byl ředitelem Ústavu krajinné ekologie ČSAV. Zasloužil se o zřízení rezervace Soos, byl řadu let předsedou vědecké rady Krkonošského národního parku, předsedou Bioklimatologické společnosti. Patnáct let předsedal výboru Ekologické sekce Biologické společnosti ČSAV, která v roce 1983 sepsala

pro federální vládu první zprávu o stavu životního prostředí v Československu, jež se prostřednictvím Charty 77 dostala do zahraničí. Vysíláním zahraničních stanic a ze zahraničních časopisů se s touto zprávou seznámili i občané naší republiky, což představovalo zásadní zvrat, neboť do této doby se údaje o životním prostředí tajily.

Z jeho zahraničních aktivit můžeme připomenout dva roky studijního pobytu v Norsku, dva roky profesury na univerzitě v Bagdadu, půlroční zkoumání vegetace na Kubě a uskutečnění čtyř výzkumných cest na Island a dvou na Špicberky.

Profesor Hadač publikoval přes 300 vědeckých a odborných prací, např. o vegetaci Krkonošského národního parku, Tatranského národního parku, spolupracoval se Správou CHKO Železné hory, dvanáct let pracoval na výzkumu květeny a vegetace Biosférické rezervace Východní Karpaty.

Z knižních publikací, které napsal, nebo na kterých se podílel jako spoluautor možno jmenovat: v roce 1982 „Krajina a lidé – Úvod do krajinné ekologie“, s Bedřichem Moldanem a Jaroslavem Stoklasou v roce 1983 „Ohrožená příroda“ a v roce 1987 „Ekologické katastrofy“.

Profesor Emil Hadač zemřel 23. dubna 2003.

**Cena ministra životního prostředí 1994 mu byla udělena
za celoživotní dílo v ekologii a botanice.**

RNDr. Jiří Janda

Narodil se roku 1958 v Písku a dětství prožil v malé obci Blehov u Milevska. Po maturitě byl přijat na Přírodovědeckou fakultu UK Praha, kde se zaměřil na zoologii a ekologii obratlovců. Studia ukončil v roce 1982 a rok na to absolvoval rigorózní zkoušku. To již pracoval jako praktikant v zoologické zahradě Ohrada na Hluboké. Po absolvování vojenské základní služby pracoval jako odborný redaktor v nakladatelství

Academia a v roce 1985 nastoupil jako vedoucí Správy CHKO Třeboňsko. V letech 1990 – 1991 byl uvolněn z funkce a pověřen MŽP koordinací přípravy k vyhlášení Národního parku Šumava. Od roku 1981 byl koordinátorem Jednotného programu sčítání ptačí populace v Československu. Publikoval několik desítek prací, především z ornitologie a z praktické ochrany přírody. Podklady k nim získával terénní činností na území jižních Čech. Od roku 1987 byl členem výkonné rady IWRB (Mezinárodní úřad pro výzkum vodních ptáků a mokřadů) a člen pracovní skupiny IWRB pro ochranu mokřadů. Jako dlouholetý člen výboru České ornitologické společnosti společně s Dr. J. Horou významně oživil činnost České sekce ICBP (Mezinárodní rady na ochranu ptáků, dnes Bird Life International). V souvislosti s touto aktivitou začal Dr. Janda redigovat a vydávat časopis Ptačí svět. Byl členem redakčního kolektivu časopisu Sylvia. Měl klíčový podíl na činnosti Českého ramsarského výboru, kde byl čestným tajemníkem. Měl hlavní podíl na vydávání české a anglické verze Přehledu vodních a mokřadních biotopů České republiky. Pro odborné a organizační kvality byl delegován Východoevropským programem IUNC (Světový svaz ochrany přírody) do Evropské pracovní skupiny odborníků na ekologii mokřadů (PEWEG). Od roku 1983 stál v čele řešitelského kolektivu, který pro České koordináční středisko IUNC v Praze připravoval projekt trvale udržitelného využívání rybníků Třeboňska. Byl členem pracovní skupiny č. 8 Českého národního komitétu MAB UNESCO pro biosférické rezervace. V Třeboňské nadaci pro vydry říční měl funkci prezidenta.

Tragicky zemřel při návratu ze služební cesty na následky autohavárie 6. 5. 1994. Cenu převzala jeho manželka.

Cena ministra životního prostředí za rok 1994 mu byla udělena za celoživotní dílo v ornitologii a ochraně mokřadů.

Prof. Ing. Jan Jeník, CSc.

Narodil se roku 1929 v Třebomyslicích na Strakonicku. Absolvoval Fakultu zemědělského a lesnického inženýrství ČVUT (1948 – 1952), kandidaturu obhájil na Biologické fakultě UK (1952 – 1956) a na Přírodovědecké fakultě UK se pak habilitoval v oboru geobotanika (1961).

Pracoval ve Výzkumném ústavu lesního hospodářství v Opočně jako inženýr-asistent (1955), v letech 1956 – 1964 byl odborným asistentem a poté docentem na Biologické fakultě UK Praha. Pak byl tři roky hostujícím profesorem na University of Ghana v Akře, v letech 1967 – 1971 působil jako docent geobotaniky na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Roku 1971 se stal vedoucím vědeckým pracovníkem Botanického ústavu ČSAV v Průhonicích, odkud roku 1990 přechází jako emeritní profesor botaniky na

Přírodovědeckou fakultu UK v Praze a působil i jako expert společnosti ENVI Třeboň.

Prof. Jeník byl vedoucím ekologických a botanických úkolů v rámci plánu základního výzkumu v ČSAV, prováděl základní studie biodiverzity v Krkonoších a Hrubém Jeseníku, byl vedoucím vědeckých projektů UNESCO v Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, předsedou Československého a později Českého národního komitétu MAB, členem Komise pro otázky životního prostředí AV ČR. Působil v různých funkcích ve vědeckých radách velkoplošných chráněných území, byl organizátorem vědeckých a environmentálních kolokvií, čestným členem České botanické společnosti, autorem či spoluautorem knižních monografií a stovek časopiseckých publikací o přírodě a ochraně životního prostředí v České republice, autor učebnic a editor slovníků, ale i překladatel odborných anglických publikací a spolupracovník rozhlasu, televize i filmu.

Mezi jeho četnými zahraničními aktivitami lze jmenovat například hostujícího profesora na řadě zahraničních univerzit (Kábul, Akkra, Dar-es-Salaam, Vídeň). Stal se členem byra Mezinárodní koordinační rady programu MAB/UNESCO, členem poradního sboru generálního ředitele UNESCO pro světovou síť biosférických rezervací, členem komise IUCN pro národní parky a chráněná území, autorem a spoluautorem zahraničních učebnic a knih v osmi jazycích, autorem studií o tropických lesích a savanách. Je čestným členem Skotské botanické společnosti, nositelem Ceny UNESCO/Sultána Qaboose 1993 za ochranu životního prostředí, členem redakčních rad zahraničních časopisů.

**Cena ministra životního prostředí za rok 1994 mu byla udělena
za celoživotní práci v oblasti ochrany životního prostředí.**

NIKA – časopis pro ochranu přírody a životního prostředí

Časopis NIKA vzešel z prostředí naší nejstarší ochranné organizace TISu–Svazu pro ochranu přírody a krajiny. Když byl TIS přinucen ukončit svou činnost, založil v dubnu 1979 RNDr. Ivan Makásek bulletin NIKA ze skupinového zpravodaje „Taraxacum“, který již několik let vydával a jenž byl krátce předtím zakázán.

Nika pomohla vybudovat Český svaz ochránců přírody a na jeho půdě dlouhou dobu vycházela. Nika začínala s 500 výtisky, ale čtenářů, kteří v ní viděli i jistý politický nástroj proti komunistické zvlášti, přibývalo. Jejího vydávání se proto chopil tehdejší pražský městský výbor ČSOP.

Vydavatelské oprávnění se vztahovalo na Prahu, s tichým souhlasem pro Středoevropský kraj, ale Nika se četla nejen mezi ochranáři v celém Československu.

Jeho členové většinu svých finančních prostředků získávali vlastní hospodářskou činností používali právě pro vydávání Niky. Niky si všimli i v zahraničí; v roce 1982 odjíždí šéfredaktor na světové sympozium NGO do keňské Nairobi. Byl jedním ze 72 odborníků a předních ekologických aktivistů z celého světa, které pozval organizační výbor ELC. Rok před výbuchem jaderné elektrárny v Černobylu uveřejnila Nika seriál článků Ing. L. Zvolánka o problematice „bezpečnosti“ jaderné energetiky a rovněž zasvěcené zprávy o akcích hnutí Greenpeace, které málem vrcholily zákazem Niky.

V té době měla Nika kontakty s ekologickou sekcí Biologické společnosti ČSAV. Existovaly i kontakty na disidentský Ekologický bulletin Ing. Ivana Dejmalu. Politické a společenské pronásledování Niky vyvrcholilo soubojem komunistického Rudého práva s Nikou, kvůli článkům o vodním díle na Dunaji Gabčíkovo–Nagymaros.

Nika vycházela jedenáct let v těžkostech totalitního státu a dosáhla v roce 1989 nákladu téměř 10 000 ks. V roce 1992 získává Nika mezinárodní uznání OSN – GLOBAL 500.

Cena ministra životního prostředí 1994 byla časopisu Nika udělena jako symbolu odporu ekologické veřejnosti proti drancování přírody.

Doc. RNDr. Tomáš Pačes, DrSc.

Tomáš Pačes se narodil v roce 1937 v Praze. V letech 1952 – 1956 studoval na Vyšší průmyslové škole geologické. Vysokoškolské studium absolvoval v roce 1961 na Geologicko-geografické fakultě UK se specializací v oboru hydrogeologie a v roce 1968 vystudoval obor geochemie na Stanfordské Univerzitě v USA. V roce 1991 obhájil titul doktora věd a habilitoval se na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

V roce 1961 nastoupil jako hydrogeolog v Ústředním ústavu geologickém v Praze, pak pracoval jako vedoucí odboru geochemie životního prostředí v nástupnickém Českém geologickém ústavu. Od roku 1973 přednáší na Přírodovědecké fakultě UK geochemii přírodních vod a kinetiku biogeochemických procesů probíhajících v životním prostředí. Od r. 2002 spolupracoval na Technické univerzitě v Liberci na přípravě nového oboru přírodovědní inženýrství. Několik let přednášel matematické aplikace v geochemii na bratislavské Komenského Univerzitě.

Docent Pačes byl činný i v zahraničí. Vyučoval v USA, Japonsku, Itálii, Francii a ve Švédsku. V těchto zemích prováděl zároveň geochemický výzkum. Podnikl cesty do Číny, na Island a do dalších zemí. V letech 1970 – 1972 se stal profesorem-asistentem na Státní newyorské univerzitě, v letech 1984 až 1985 byl hostujícím profesorem na universitě Louis Pasteura ve Štrasburku na Královském technologickém institutu ve Stockholmu. Zde také obdržel čestný doktorát technických věd.

Také je členem geochemických a geologických společností doma i v zahraničí. V šedesátých letech se docent Pačes zabýval geochemickými problémy ochrany pramenů minerálních vod v Karlových Varech a v Jáchymově. Po návratu z USA v roce 1972 se soustředil na studium biogeochemických procesů v životním prostředí. V osmdesátých letech vedl projekt výzkumu tepla suchých hornin jako zdroje geotermální energie. Potom se věnoval zejména problému acidifikace půd a vod průmyslovými imisemi. Později se zabývá výzkumem horninového prostředí s ohledem na bezpečné geologické uložení vyhořelého paliva z jaderných elektráren a modelováním vývoje kvality půd ovlivněných atmosférickou depozicí oksydujících látek a těžkých, potenciálně toxických kovů.

Docent Pačes je autorem více než 190 odborných i vědecky populárních článků v domácích i zahraničních vědeckých časopisech. Z jeho autorských nebo spoluautorských knih můžeme jmenovat publikace Chemická rovnováha v přírodním systému voda-hornina-atmosféra (1972), Voda a země (1982), Základy geochemie vod (1983) a Konec věku plýtvání (1985). Za svou odbornou, pedagogickou a organizační činnost byl vyznamenán medailí Cyrila Purkyně Ústředního ústavu geologického, stříbrnou plakétou Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a v r. 2000 medailí Helsinské university za službu.

**Cena ministra životního prostředí za rok 1994 mu byla udělena
za celoživotní práci v oboru ochrany horninového prostředí.**

1995

V roce 1995 byl ministrem životního prostředí Ing. František Benda. Předání Ceny ministra životního prostředí se uskutečnilo v Průhonicích u Prahy.

Foto archiv MŽP

RNDr. Jiří Bumerl

Rodák z Prahy (1925) se v šestnácti letech přestěhoval do Bechyně, kterou po 21 letech opustil a zabydlel se v Táboře. Po maturitě na tábořské Zemské vyšší rolnické škole odešel studovat do Prahy na Vysokou školu zemědělskou. Studium mu přerušil neblahý rok 1948. Nachází své uplatnění jako učitel na Rolnicko-chmelařské škole v Žatci. Mimoto se podílí na výzkumu mandelinky bramborové. V roce 1952 přechází na Střední zemědělskou školu do Tábora, kde působí až do důchodového věku.

Během svého pedagogického působení několikrát žádal, aby mohl studovat na Vysoké škole zemědělské v Praze, ale žádosti byly zamítnuty. V roce 1962 začal studovat Přírodovědeckou fakultu UK, kde složil v roce 1968 závěrečné zkoušky, pokračoval dále ve studiu

a v roce 1972 po obhajobě disertační práce získal doktorát.

Na Střední zemědělské technické škole vyučoval biologii, genetiku a fytopatologii. Pracoval ve funkci zástupce ředitele pro využití botanické zahrady a byl aktivním členem poradního sboru Ministerstva kultury pro botanické zahrady.

Je autorem řady odborných článků z oboru pedagogiky, botaniky, ekologie a ornitologie, učebnice Biologie pro zemědělské a lesnické školy, která byla přeložena do několika jazyků, skript Ekologie I a Ekologie II pro ekologické školy.

Roku 1962 byl jmenován okresním konzervátorem Státní ochrany přírody. Funkci vykonával při svém zaměstnání až do jejího zrušení. Se studenty SZTŠ vybudoval naučnou stezku Borkovická blata (1979).

V roce 1993 byl vyzván ke spolupráci při založení první státní ekologické školy v České republice ve Veselí nad Lužnicí. Vypracoval koncepci nového studijního oboru. Byl jmenován prvním ředitelem školy. O škole lze bez nadsázky říci, že je školou třetího tisíciletí. Po čtyřech letech, po prvních maturitních zkouškách, odešel do důchodu, ale nadále se věnuje ochraně přírody.

Je zakladatelem tábořských Barevných čtvrtků – přednášek s ekologickou, biologickou nebo zeměpisnou tematikou. Za dlouholetou práci v ochraně přírody mu byla v roce 1994 udělena Cena města Tábora.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za iniciování a zřízení Střední odborné školy pro ochranu životního prostředí ve Veselí nad Lužnicí.

Ing. František Hromek

Narodil se v roce 1932 v Moravské Nové Vsi. Absolvoval gymnásium v Břeclavi a hutnickou fakultu Vysoké školy báňské v Ostravě. V roce 1955 nastoupil jako mistr šrotiště do ocelárny Nová Huť v Kunčicích, kde prošel řadou funkcí až po vedoucího provozu martinských pecí. V roce 1962 byl jmenován vedoucím Nové ocelárny VŽKG. Po srpnu 1968 nesměl zastávat žádné vedoucí funkce a až do roku 1989 pracoval v technickém rozvoji. Aktivně se podílel na všech projektech modernizace a přestavby československých oceláren. Mezi nejvýznamnější akce, na jejichž realizaci se Ing. Hromek podílel, byla přestavba Nové ocelárny na konvertorovou ocelárnu OXY-

VIT a to včetně sekundární metalurgie a kontilití. Po smrti universitního profesora T. Myslivce vedl řešitelský tým a výstavbu technologického komplexu. Tato přestavba umožnila zrušit ve Vítkovicích 14 marinských pecí a řádově snížit emise oxidů síry, dusíku, oxidu uhelnatého a prachu.

V roce 1990 byl Ing. František Hromek jmenován nejdříve technickým náměstkem ředitele a poté generálním ředitelem Vítkovic. Ing. Hromek je spoluzakladatelem Svazu průmyslu a dopravy ČR, Union Banky Ostrava, Hospodářské a sociální rady Ostravsko-karvinské aglomerace.

Ing. Hromek využil změny hospodářského a společenského systému v České republice k vytváření podmínek pro transformaci českého průmyslu v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje. Inicioval založení Českého ekologického manažerského centra v roce 1992 a stal se prvním předsedou jeho správní rady. O rok později pozval do Prahy předsedu Světové podnikatelské rady pro trvale udržitelný rozvoj, předního švýcarského podnikatele Stephana Schmiheinyho na ustavující zasedání České podnikatelské rady pro trvale udržitelný rozvoj. Na tomto zasedání byl Ing. Hromek roku 1993 zvolen prvním předsedou České podnikatelské rady a stává se členem Světové podnikatelské rady pro trvale udržitelný rozvoj, kam se Česká republika dostala jako první ze států bývalého sovětského bloku.

Po odchodu do důchodu (1995) založil poradenskou firmu ENVICON a v době vzniku této publikace spolupracoval na projektu „Národní kulturní památka Areál dolu Hlubina – vysoké pece v Ostravě-Vítkovicích“.

**Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel
za modernizaci a ekologickou přestavbu martinských pecí
ve Vítkovicích a prosazování myšlenky transformace českého
průmyslu v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje.**

Mgr. Václav Jehlička

Václav Jehlička se narodil v roce 1948 v Domažlicích. Je absolventem Střední všeobecně vzdělávací školy v Benešově u Prahy a Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, oborů výtvarná výchova a matematika.

V letech 1974 – 1984 působil v Základní devítileté škole v Polné a Dobroníně u Jihlavy a v Lidové škole umění v Jihlavě, v letech 1984 – 1990 na Lidové škole umění v Telči. Jako pedagog se mimo jiné zabýval vztahem mladé generace k životnímu prostředí. Se svými žáky se podílel na avantgardním výtvarném projektu Prostředí života.

Mimo své pedagogické působení se vždy zajímal i o oblast ochrany životního prostředí, především v Telči a v jejím okolí. Byl také iniciátorem záchrany několika historických objektů

před demolicí a projektu odklonění automobilové dopravy z historického jádra města Telče.

Do roku 1990 byl předsedou Českého svazu ochránců přírody v Telči. V letech 1990 až 1998 a 2000 – 2002 byl starostou města Telče. Za doby jeho působení ve funkci starosty bylo v roce 1992 město Telč zapsáno na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Pod jeho vedením se v letech 1992 – 1998 uskutečnil program revitalizace soustavy městských rybníků. Zároveň byly vybudovány kanalizační sběrače a čistírna odpadních vod. V roce 1995 byl vypracován projekt Ochrany ovzduší města, který byl postupně realizován.

Mgr. Václav Jehlička je spoluzakladatelem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, zakladatelem a prvním předsedou sdružení obcí České dědictví UNESCO. Jako starosta města Telče v roce 1998 založil Svazek obcí Železnice Kostelec – Slavonice a je jeho předsedou. Tento svazek usiluje o zachování ekologické železniční dopravy v regionu a obnovení železničního spojení do sousedního Rakouska. Počátkem 90. let byl také jedním z iniciátorů první české zelené stezky „Greenways Praha Vídeň“, projektu šetrné turistiky spojeného s péčí o krajinu a památky. Je jedním ze zásadních odpůrců budování trvalého úložiště radioaktivních odpadů na území Vysočiny a jižních Čech. Jako starosta města Telče a senátor inicioval v Telči vznik vysokoškolského pracoviště Masarykovy univerzity v Brně a ČVUT Praha, které je zaměřeno na péči o kulturní dědictví. Je předsedou správní rady obecně prospěšné společnosti Česko-francouzská akademie Telč. Mgr. Václav Jehlička je od roku 1996 senátorem Parlamentu ČR. Je místopředsedou Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu PČR a předsedou Podvýboru pro kulturní dědictví Senátu. V současné době je členem České komise UNESCO.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za realizaci ochrany urbanizované krajiny a její propojení s ochranou historického sídla ve městě Telč.

Prof. MVDr. Radoslav Kinský, DrSc.

Radoslav Kinský se narodil v roce 1928 v Kněžičkách u Chlumce nad Cidlinou. Maturoval na Reálném gymnáziu v Novém Bydžově. Po propuštění z vojenské prezenční služby v Pardubicích v roce 1948 se stal pracovníkem Státního pokusného hřebčína ve Slatiňanech, později Státního hřebčína v Kladrubech.

V roce 1956 se stal asistentem profesora Milana Haška v Biologickém ústavu ČSAV v Dejvicích a současně studoval Vysokou školu zemědělskou v Brně.

V roce 1958 vycestoval za rodiči do Francie, kde zůstal až do roku 1989.

V roce 1967 získal na Universitě Pierre et Marie Curie v Paříži doktorát přírodních věd, na Pasteurově ústavu v Paříži diplom hematologie a imunologie a diplom lékařské aplikované statistiky na pařížské univerzitě. V Paříži absolvoval také kurz manipulace izotopů v lékařství. Od roku 1959 byl vědeckým pracovníkem v pařížském státním ústavu pro vědecký výzkum. Po návratu do vlasti působí profesor Kinský v oborech lesnictví, rybolovu, myslivosti a v ekologii, spolupracuje s Ústavem pro péči o matku a dítě v Praze-Podolí. Až do svého odchodu do důchodu v roce 1992 byl ředitelem laboratoře reprodukční imunologie.

Profesor Kinský byl také členem četných misí v zahraničí v rámci programu vědecké spolupráce INSERMu a francouzského ministerstva zahraničí, např. v USA, Kanadě, Skotsku, Izraeli, Argentíně, Maroku, Alžírsku, Tunisu, SRN a Indii.

Je autorem více než 300 vědeckých publikací, spolupracuje s řadou mezinárodních odborných časopisů, je členem několika vědeckých společností.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za realizaci a rozvinutí zásad ekologického hospodaření v lesích a využití biologického potenciálu krajiny k posílení stabilizační funkce přirozených a polopřirozených ekosystémů.

Ing. Zdeněk Kropáček

Zdeněk Kropáček se narodil v roce 1939 v Bratislavě, v době války žil v Prostějově a po roce 1946 v Ústí nad Labem. Po dokončení střední školy vystudoval v roce 1961 Elektrotechnickou fakultu Českého vysokého učení v Praze, kde v roce 1961 získal diplom a titul inženýra elektrotechniky.

Po absolvování vysoké školy nastoupil do organizace spojů v Ústí nad Labem, kde pracoval v oboru telekomunikací. Odbornost si prohluboval postgraduálním studiem a absolvováním odborných kurzů. Od roku 1967 žije v Děčíně, kde se jako aktivní horolezec začal angažovat v ochraně přírody.

V roce 1990 byl Ing. Kropáček kooptován do funkce tajemníka Městského národního výboru v Děčíně a poté byl v komunálních volbách v roce 1990 zvolen starostou města. Osobně inicioval a prosadil řadu opatření, jejichž realizací se podstatně zlepšila čistota ovzduší ve městě. Po dosažení tohoto cíle odstoupil z funkce starosty a vrátil se k původní profesi.

Stal se ředitelem telekomunikačních obvodů Děčín a Česká Lípa. Za pracovní zásluhy získal v roce 1998 Cenu Grahama Bella. V letech 1994 – 1995 byl členem dozorčí rady SPT Telecom, a. s., kde vykonával funkci místopředsedy. V letech 1993 až 1996 byl předsedou a členem představenstva Severočeské vodárenské společnosti, a. s. Od roku 2000 je v důchodu.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za program sanace zdrojů znečištění ovzduší děčínské kotliny, na kterém pracoval společně s Ing. Milanem Kuncem.

Ing. Milan Kunc

Milan Kunc se narodil v roce 1966 v Praze. Po ukončení gymnázia studoval mechanizační fakultu Vysoké školy zemědělské v Praze, kterou absolvoval v roce 1988. Ve stejném roce nastoupil do podniku Zemědělský nákup a zásobování v Děčíně jako technický pracovník, o rok později jako konstruktér do Narexu Děčín. Tam pracoval až do roku 1993, kdy byl zvolen starostou města Děčín.

Spolu s Ing. Zdeňkem Kropáčkem se podílel na sanaci zdrojů znečištění ovzduší děčínské kotliny.

Ing. Milan Kunc se v listopadu 1993 zúčastnil konkurzního řízení na roční studium Univerzity v Cambridge se zaměřením na zlepšení životního prostředí v tzv. Černém trojúhelníku. Úspěšně zde dokončil stu-

dium v prosinci 1994.

Ing. Kunc byl členem dozorčí rady Energetických závodů Děčín, v letech 1998 až 2002 zastával funkci výrobně technického náměstka ve společnosti TERMO Děčín a. s., kde spolurealizoval významný ekologický projekt s využitím geotermální energie. Od roku 2002 pracuje v Severočeské energetice, a. s., kde vede odbor individuálního prodeje elektrické energie.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za program sanace zdrojů znečištění ovzduší děčínské kotliny, na kterém pracoval společně s Ing. Zdeňkem Kropáčkem.

RNDr. Ing. Eliška Nováková, DrSc.

Eliška Nováková se narodila v roce 1921 v Šumperku. Maturovala na francouzském gymnáziu v Praze, absolvovala Vysokou školu zemědělského a lesnického inženýrství ČVUT a Přírodovědeckou fakultu UK. V roce 1951 obhájila kandidaturu biologických věd a v roce 1987 získala i doktorát biologických věd. Od roku 1947 byla asistentkou a později vědeckou pracovnící na Lesnické fakultě ČVUT v Praze, 1961 až 1962 pracovala ve Výzkumném ústavu lesního hospodářství a myslivosti. V letech 1962 – 1971 byla samostatnou vědeckou vedoucí pracovnící Ústavu pro tvorbu a ochranu krajiny ČSAV, 1971 – 1982 pracovala v Ústavu krajinné ekologie ČSAV. Ve vědeckovýzkumné a pedagogické práci pokračovala i po odchodu do důchodu, kdy od roku 1982

působila v Ústavu aplikované ekologie a ekotechniky Vysoké školy zemědělské.

Dr. Nováková se stala zakladatelkou školy bioindikace změn v životním prostředí. Zabývala se ekologií obratlovců, zejména lovné zvěře, jejím využitím při bioindikaci a při ekologickém monitoringu změn v krajině. Jako členka národního komitétu a předsedkyně sekce CT Mezinárodní pracovní skupiny MAB se podílela mimo jiné na zpracovávání úkolu zaměřeného na výzkum znečištění životního prostředí a jeho účinků na biosféru a byla rovněž členkou komise pro ekotoxikologii při Národním komitétu pro životní prostředí SCOPE a řady dalších mezinárodních organizací.

Spoluzakládala sdružení TIS a byla jeho první předsedkyní, účastnila se dění STUŽ, odborně pomáhala mnoha dalším organizacím. Na svém kontě má řadu knižních publikací a skript, původních publikací ve vědeckých časopisech a sbornících, publikací v odborných i populárně-vědeckých časopisech, zúčastnila se mnoha vědeckých konferencí.

Ti kdo ji znali, ji charakterizují jako houževnatou, cílevědomou, nesmírně erudovanou, pracovitou osobnost s morálním kreditem, která vykonala mnoho pro ochranu přírody a ekologii, pro české lesnictví a myslivost. Zemřela v listopadu 2000.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržela za celoživotní vědeckou práci v ochraně životního prostředí, za vytvoření a rozpracování výzkumu bioindikace u volně žijících živočichů.

Prof. PhDr. Ing. Josef Šmajš, CSc.

Josef Šmajš se narodil v roce 1938 ve Skvrňově na Kolínsku. Absolvoval gymnázium (Jedenáctiletou střední školu) v Uhlířských Janovicích. Vystudoval strojní inženýrství na Vojenské akademii v Brně a filosofii na Masarykově univerzitě v Brně. Od roku 1979 působí na katedře filosofie Filosofické fakulty MU v Brně. Přednáší ontologii a gnoseologii, filosofii techniky, vztah přírody a kultury.

Dlouhodobě se zabývá filosofickou problematikou vědy, techniky a otázkami vztahu přirozené a kulturní evoluce. Je naším předním odborníkem v oboru ekologické filosofie, kterou rozvíjí jako součást jím budované evoluční ontologie. Monografii „Kultura proti přírodě“ napsal v roce 1994. V roce 1995 vydal knihu „Ohrožená kultura“. Druhé, rozšířené vydání „Ohrožené kultury“ vyšlo v roce 1997, její anglický překlad „The Threatened Culture“ vyšel v roce 1998. Druhé vydání „Kultury proti přírodě“ vyšlo v roce 1996, a to v české, anglické a německé mutaci („Culture against Nature“; „Kultur gegen die Natur“). Monografie „Konflikt přirozené a kulturní evoluce“ (1997); „Drama kulturní evoluce“ (1998); „Drama evoluce“ (2000); „Gnoseologické implikace evoluční ontologie“ (2001) byly koncipovány jako přípravné studie ke spisu „Evoluční ontologie“ (spoluautor J. Krob), který vyšel v roce 2003. Jeho zatím poslední knihou, která shrnuje rozhlasové pořady ze stanice „Vltava“, je „Filosofie psaná kurzívou“ (2003).

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za formulaci ekologické filosofie, jakožto součásti evoluční ontologie v knize „Ohrožená kultura“.

Ing. Bohuslav Švarc

Bohuslav Švarc se narodil v roce 1921. Absolvoval Střední lesnickou technickou školu v Písku a poté pracoval jako asistent Lesního závodu Hluboká n. Vlt. a Vimperk, Schwarzenberského velkostatku. Zde působil jako vedoucí Lesní správy Arnoštov u Lesního závodu Český Krumlov. Pod vedením význačných lesních hospodářů získal všestrannou praxi v oboru. Později, po převzetí velkostatku Státními lesy, nastoupil do Výzkumného ústavu lesního hospodářství v Opočně pod Orlickými horami, kde pracoval pod vedením Huga Koniasse, propagátora ekologického způsobu hospodaření v lesích. V této době také dálkově vystudoval lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělské. V roce 1954 odešel pracovat k Lesnímu závodu Nové Hradky, kde vykonával funkci vedoucího provozu, později ředitele závodu Dolní Hvozd a Nové Hradky.

V Nových Hradech Ing. Švarc vypracoval rámcové zásady ekologického hospodaření v lesích Novohradsko. Cílem jím vytvořeného a realizovaného způsobu hospodaření bylo založení nestejnověkových smíšených porostů ze stanovištně vhodných dřevin, odolných vůči kalamitám i klimatickým extrémům, s přirozenou obnovitelností a se schopností udržení optimální produkce vysoce kvalitní dřevní hmoty. Tento způsob hospodaření se na Novohradských Horách nejen osvědčil, ale umožnil zachovat zbytky polopřirozených a přirozených lesních ekosystémů, tvořících dnes jádro navržené CHKO Novohradské Hory.

V roce 1982 odešel Ing. Švarc do důchodu a zapojil se do dobrovolné práce v ochraně přírody a krajiny na Novohradsku i v celém jihočeském regionu. Je zakladatelem ČSOP Nové Hradky, kde vykonával po dobu 20 let funkci předsedy. Byl autorem „Školní přírodovědné naučné stezky Sokolí hnízdo“ v Nových Hradech a „Lesnické naučné stezky“ v NPP Terezino údolí u Nových Hradů.

Cenu ministra životního prostředí 1995 obdržel za zpracování zásad ekologického hospodaření a jejich realizaci v lesích Novohradsko.

1996

V roce 1996 byl ministrem životního prostředí Ing. František Benda. Předání Ceny ministra životního prostředí se uskutečnilo ve VÚKOZ v Průhonicích u Prahy.

Foto archiv MŽP

RNDr. Dagmar Dykyjová, CSc.

Dagmar Dykyjová se narodila roku 1914 v České Bělé na Vysočině. V roce 1938 absolvovala Karlovu Univerzitu v Praze. Během války a po ní až do roku 1953 působila na biologicko-zemědělských pokusných stanicích cukrovarnického a chemického průmyslu v Brně a Ústí n. L., později též vyučovala na Přírodovědecké fakultě UK a na Vysoké škole zemědělské v Praze a byla zaměstnána v Encyklopedickém institutu ČSAV.

Zásadním zlomem v jejím životě se stává rok 1964, kdy přichází do Třeboň. Tam založila detašovanou laboratoř Botanického ústavu ČSAV a věnovala se produkci ekologii rybníčních pobřežních porostů. Vybudovala zde a dále rozvíjela činnost hydrobotanického oddělení Botanického ústavu. Nezapomenutelným způsobem se v letech

1974 – 1976 podílela na přípravě podkladů k vyhlášení CHKO Třeboňsko. Iniciovávala soustavné sledování klimatologických změn na Třeboňsku a založila ekosystémový výzkum na Mokřích loukách.

Dr. Dykyjová se stala spoluautorkou několika vysokoškolských skript. Společně s profesorem R. Dostálem napsala učebnici fyziologie rostlin pro zemědělské školy, je spoluautorkou i redaktorkou Příručního slovníku naučného, podílela se na přípravě velkých encyklopedií. Řada důležitých a uznávaných prací vzešla i z jejího působení v Třeboni. Ve světě se nejvíce cení kniha „The littoral Ecosystem“, jejíž je redaktorkou a spoluautorkou (s Dr. J. Květem), která shrnuje český výzkum rybníčních pobřežních ekosystémů v Mezinárodním biologickém programu.

V roce 1989 byla díky houževnatosti Dr. Dykyjové vydána česká příručka 31 autorů s názvem „Metody studia ekosystémů“. Dále je jedním ze tří redaktorů prestižní publikace vydané v Kuwer Academic Publishers – první díl přehledu světových mokřadů. Známé jsou též její práce z Třeboňska – o minerální bilanci mokřadní vegetace, o Zlaté stoce, těžkých kovech v rostlinách, terciálním dočišťování vod a články o přírodě Třeboňska. Většina obyvatel této lokality ji zná též z její bohaté přednáškové činnosti. V roce 1984 udělila Československá akademie věd Dr. Dykyjové zlatou plaketu J. G. Mendela za zásluhy o rozvoj biologických věd.

V době vydání publikace žila paní Dykyjová na usedlosti svého syna, trápena nemocemi stáří. Na snímku je při zahájení výstavy Biosférické rezervace v Třeboni.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržela za celoživotní dílo v oboru rostlinná fyziologie a ekologie a za zásadní podíl na ochraně Třeboňska.

František Janda

František Janda se narodil v roce 1948 v Praze. Po ukončení studií na Střední průmyslové škole strojnické se specializací na letecké motory nastoupil v roce 1967 jako konstruktér vývoje leteckých motorů do Motorletu Praha. V letech 1971 – 1978 pracoval v ČKD TATRA jako konstruktér vývoje tramvajových podvozků. V roce 1978 přešel do Kovoslužby Praha, kde postupoval od funkce samostatného vývojového pracovníka útvaru výzkumu a vývoje, přes vedoucího skupiny vývoje zařízení na odsávání a přečerpávání látek poškozujících ozónovou vrstvu Země až po vedoucího útvaru vývoje a výroby odsávacích zařízení. V roce 1991 se stal jako soukromý podnikatel a spolumajitel firmy EKOTEZ s. r. o. jejím ředitelem.

František Janda je autorem více než stovky zlepšovacích návrhů ve všech oblastech své působnosti. Patří mu autorství či spoluautorství u devatenácti československých patentů a průmyslových vzorů. Další patenty mu byly uděleny v řadě zemí celého světa (USA, Kanadě, Japonsku, zemích ES). Stal se jedním z hlavních autorů patentu s názvem „Přečerpávání nízkovroucích médií a zařízení k tomuto účelu“.

V oblasti životního prostředí byl F. Janda činný od roku 1987, kdy pod jeho vedením vznikl unikátní přístroj sloužící k bezztrátovému zacházení s chladivý – látkami poškozujícími ozónovou vrstvu Země. Tento přístroj prošel několika inovacemi a je vysoce oceňován v zahraničí a na světových výstavách a veletrzích. Od roku 1988 probíhá jeho sériová výroba a více než 90 % produkce je exportováno do všech zemí světa. V době vydání této knihy pokračoval pod jeho vedením vývoj nového typu přístroje na ekologické a bezztrátové promývání chladicích a klimatizačních okruhů.

Firma EKOTEZ s. r. o. se zúčastnila společného projektu MŽP a Světové banky, realizovaného z prostředků GEF, který se zabýval zacházením s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu Země. Jeho výsledky jsou hodnoceny vysoce pozitivně a naše republika se stává vzorovou zemí pro aplikaci podobných projektů. Společnost EKOTEZ byla mimo to – na základě mezinárodního výběrového řízení – generálním dodavatelem více než 40 projektů týkajících se ochrany ozónové vrstvy.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržel za konstrukci a výrobu technologie umožňující odsávání freonů z chladicích zařízení, čímž zásadně přispívá k ochraně ozónové vrstvy Země.

Jiří Jukl

Narodil se v roce 1949 v Praze, kde absolvoval základní školu. Po jejím ukončení nastoupil u Lesního závodu Milevsko jako učeň lesnického učiliště v Bechyni. Po vyučení pokračoval ve studiu na Střední lesnické technické škole v Písku, kde v roce 1971 maturoval a nastoupil u Lesního závodu Kašperské Hory na Šumavě jako lesník. V roce 1990 byl delegován Občanským fórem do funkce předsedy MNV Hartmanice a v obecních volbách byl zvolen starostou města Hartmanice. Ve funkci starosty byl potvrzen i po volbách v roce 1994.

Od roku 1977 vedl dětský kroužek přátel myslivosti a mladých ochránců přírody při základní škole v Hartmanicích až do doby kdy tuto přirozenou potřebu dětí mohl opět přebrat skauting.

Jiří Jukl pomáhal po listopadu 1989 v OF prosadit a realizovat politickou podporu myšlenky zřízení národního parku Šumava. Je členem ČSOP, myslivceckého sdružení a dlouhodobě spolupracuje se Správou CHKO Šumava a je členem Rady Národního parku Šumava. Pracoval v okresním, krajském a ústředním výboru ČSL a jako soudce občanskoprávního senátu okresního soudu, stal se místopředsedou okresní organizace, členem předsednictva krajského vedení a členem celostátní revizní komise KDU-ČSL, členem občanské komise při okresním ředitelství České policie.

V rámci své funkce starosty města Hartmanice byl členem mezinárodního předsednictva Euroregionu Šumava Bavorský les a absolvoval úspěšně disertační práci studium v kursu „Moderní demokratická místní správa“ na Masarykově univerzitě v Brně s následnou stáží při hrabství v Nottinghamu.

Cenu ministra životního prostředí ČR 1996 dostal za účast při revitalizaci území bývalého VVP Dobrá voda, obnově areálu Dobré vody, realizaci ekologického vytápění obce Hartmanice biomasou, spolupráci při zřízení Šumavského národního parku a realizaci myšlenek ochrany šumavské přírody.

Ing. Miloš Kloupar

Narodil se v roce 1936 v Ivani na okrese Břeclav. Po maturitě pokračoval ve studiích na Lesnické fakultě VŠZ Brno. Do lesnické praxe nastoupil jako technik na polesí Dalečín, později na polesí Žleby a pak na další místa. V roce 1991 přišel do funkce vedoucího lesní správy Horní les, od roku 1997 je v důchodu.

Po nástupu do funkce vedoucího lesní správy Horní les se Ing. Kloupar, kromě plnění vlastních provozních povinností, aktivně zapojil do všech aktivit, souvisejících s ochranou a revitalizací komplexů lužních lesů v regionu mezi vodním dílem Nové mlýny a Břeclaví. V období let 1993 – 1996 došlo pod jeho vedením k realizaci jednotlivých etap revitalizačního programu s názvy „Podešovky I a II“, „Smradlavá jáma“, „Palachy“,

„Hlohovecké louky“ a „Janohrad“.

Trvale přitom spolupracuje s širokým okruhem spolupracovníků orgánů a institucí ochrany přírody, výzkumných a vědeckých pracovišť, ústavů a vysokých škol. I jeho zásluhou vznikla a pracuje široká báze odborníků, podílejících se na komplexní tvorbě a ochraně významné oblasti lužních lesů v polyfunkčním pojetí. O úspěšnosti popsaných aktivit svědčí i intenzivní zájem ochrannářských a lesnických organizací a institucí nejen z tuzemska, ale i ze zahraničí.

Pro svoje teoretické znalosti i praktické zkušenosti byl členem expertních a opo-
nentních rad při VÚLHM Jíloviště-Strnady. V období 1985 – 1990 byl členem redakční rady časopisu Lesnická práce.

I v důchodu se aktivně podílí na zpracování studií o účinnosti revitalizačních systémů a při zpracování návrhů manipulace s vodou pro dosažení optimálního hydrologického režimu v lužním lese.

Cenu ministra životního prostředí 1996 dostal za svoji dlouholetou práci v lesním hospodářství, kdy dokázal propojit a prakticky naplňovat žádoucí souběh závažných společenských funkcí, zvl. vodohospodářské a krajinářské, s produkční úlohou lužních lesů jižní Moravy a komplexně orientovanou bioinženýrskou činností s opatřeními v této krajině.

Agentura Koniklec

Agentura Koniklec je nestátní nezisková organizace – občanské sdružení pro lidská práva a životní prostředí, založená v roce 1992. Posláním organizace je uskutečňovat projekty v oblasti ochrany životního prostředí, zabývat se udržitelným rozvojem na místní a regionální úrovni, informovat veřejnost a provádět veřejnou osvětu v oblasti udržitelného rozvoje, ochrany přírody a krajiny a životního prostředí a zabývat se environmentální výchovou dětí a mládeže.

Agentura Koniklec je držitelem ceny japonské nadace „The Sasakawa Peace Foundation“ O nejlepší ekologické projekty roku (1997), Ceny Britské rady za projekt místních Agend 21 v Českém krasu a Ceny Ford Motor Company na obnovu životního prostředí a kulturního dědictví (2001). V roce 2002 obdržela Správa CHKO Český kras, která je hlavním partnerem místní Agendy 21 v Českém krasu, 3. cenu v soutěži pro veřejnou správu „O lidech s lidmi“ za společný projekt strategického plánování udržitelného rozvoje v širším regionu Českého krasu.

V minulosti se AK výrazně profilovala zejména projekty Sněm dětí České republiky pro životní prostředí, Celostátní informační servis ke Dni Země, Informační systémy o životním prostředí, Prodej a distribuce ekologické literatury a dalšími. Kromě toho se AK účastnila přípravy řady koncepčních materiálů v oblasti ekologické výchovy a osvěty a vždy úzce spolupracovala s MŽP. AK se výrazně etablovala také v oblasti ediční a publikační činnosti, a to vydáváním periodických a neperiodických publikací a tvorbou multimediálních a audiovizuálních děl (edice „Živly“).

V době vydání této knihy se AK věnuje zejména ambiciózní vzdělávací kampani pro talentovanou mládež „Živly“, která vznikla jako širší rámec pro ekologickou výchovu z projektu Sněmu dětí pro ŽP. Mezi další významné projekty patří informační a osvětová činnost pro veřejnost (a zapojování veřejnosti do rozhodování o ŽP a plánování udržitelného rozvoje), týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj a místní Agenda 21 a environmentální osvěta v CHKO Český kras.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržela Agentura Koniklec za originální způsob praktické realizace ekologické výchovy dětí v působnosti nevládních organizací.

RNDr. Danuše Kvasničková, CSc.

Narodila se roku 1935 v Mladé Boleslavi. Po absolvování Přírodovědecké fakulty tehdejší Vysoké školy pedagogické v Praze (University Karlovy) učila na SZŠ a poté na SVVŠ v Mladé Boleslavi. V té době se již začala věnovat metodice biologie. V roce 1987 odešla do Výzkumného ústavu odborného školství do Prahy a začala aktivně působit v oblasti výchovy k ochraně přírody. V roce 1968 založila Přírodovědnou soutěž (Natura semper viva, později SOČ) a navázala spolupráci s IUCN. Jako uznávaná odbornice byla však pověřena úkolem RVHP „Výchova k péči o životní prostředí na školách všech stupňů“, který se jí podařilo rozšířit na jeden z hlavních resortních výzkumných úkolů, který koordinovala až do roku 1990. V roce 1972 složila na UK rigorózní zkoušky a získala titul PhDr., kandidátskou práci však směla

obhájit až v roce 1982, kdy získala titul CSc., a zároveň také RNDr.

Ve ÚP připravila nový předmět Přírodověda pro 1. stupeň základních škol s prvními kapitolami o životním prostředí, byla autorkou prvních kapitol z obecné ekologie v učebnicích pro střední školy, řady učebních pomůcek, metodických příruček pro učitele, oponovala řadu výzkumných zpráv a spolupracovala na programu Man and Biosphere v ČSAV. V roce 1982 přešla na Vysokou školu zemědělskou, kde připravila řadu programů specializačních a postgraduálních studií, napsala několik skript týkajících se základů ekologie a výchovy k péči o životní prostředí, televizních pořadů (např. desetidílný seriál Ekologie všemi pády). V této době vedla několik projektů pro UNESCO. Podílela se na založení Československé a potom České společnosti pro životní prostředí v rámci VTS. V roce 1992 přešla na Ministerstvo zemědělství, kde působila jako zástupce vedoucího odboru ekologie, věnovala se otázkám obnovitelných zdrojů energie a programu obnovy venkova. Na žádost česko-švýcarské nadace přešla v roce 1994 do funkce ředitelky Ekogymnázia v Praze, jehož koncepci připravila a kde působila do roku 1998. Tady založila Klub ekologické výchovy.

Každoročně absoljuje řadu přednášek pro učitele v celé republice. V letech 1998 – 2000 působila jako obsahový manažer nizozemsko českého projektu Tulipán a zároveň byla CUK pro životní prostředí pověřena vedením projektu UNDP k ekologické výchově v oblasti středních škol a přípravy učitelů, v současné době vede projekt pro UNESCO „Vzdělávání pro udržitelný rozvoj“.

V roce 1996 jí bylo uděleno prestižní mezinárodní ocenění UNEP „Global 500“.

Cenu ministra životního prostředí 1996 dostala za celoživotní práci v oblasti ekologické výchovy.

Schola Humanitas

V centru jedné z nejvíce ekologicky postižených oblastí ČR byla v roce 1992 zřízena městem Litvínov Schola Humanitas – Střední odborná škola pro ochranu a obnovu životního prostředí. Jako svůj cíl si stanovila výchovu odborníků, kteří by se podíleli na revitalizaci a rekonstrukci severních Čech. Toto území je pro ně dokonalým a názorným studijním materiálem.

Za prioritní považuje vedení školy vztah žáků k lidem, přírodě a životnímu prostředí. Proto se také slavnostního otevření jejího nového areálu počátkem září 1994 zúčastnili tehdejší ministr

školství, mládeže a tělovýchovy Ivan Pilip a první náměstek ministra životního prostředí Vladimír Novotný.

Studium na škole je čtyřleté, zakončené maturitní zkouškou, ve třídách je maximálně 22 žáků. Nosnými předměty jsou biologie, chemie a odborné předměty zaměřené na životní prostředí. Žáci se učí dvěma cizími jazyky – angličtině a němčině, základům administrativy, informatice a dalším předmětům. Do studijního plánu je zařazen klasifikovaný předmět „odborná praxe“. Žáci navštěvují zajímavá místa z hlediska životního prostředí a přírody a spolu s předními odborníky pracují přímo v terénu. Součástí studia jsou krátkodobé stáže, dlouhodobé praxe a zahraniční studijní pobyty a sportovní kurzy. Z každé praktické činnosti žák vypracuje hodnotící zprávu.

Široké vybavení školy umožňuje fungování nejen pro žáky, ale nabízí informační a odborné zázemí i pro širokou veřejnost regionu. Škola měla vlastní vědecké pracoviště dotované Evropskou unií. Zde se řešil grantový projekt Evropského společenství s názvem „Režim atmosférické depozice na náhorní planinu Krušných hor“ ve spolupráci s anglickou univerzitou v Norwichi, univerzitou v Southamptonu a Hydrometeorologickým ústavem v Praze. Při škole aktivně pracuje Centrum ekologické výchovy VIANA.

Žáci se zapojují i do zahraničních aktivit a účastní se celé řady mezinárodních projektů. Jedná se např. o programy Globe, Leonardo da Vinci, Sokrates-Comenius. V příhraniční oblasti Euroregionu Krušnohoří – Erzgebirge škola spolupracuje s několika subjekty zaměřenými na životní prostředí na německé straně. Další zahraniční aktivity probíhají v rámci spolupráce se školami v Portugalsku, Belgii, Francii, Dánsku, Norsku, Řecku, Slovinsku a USA.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržela škola za výchovu středoškolsky vzdělaných techniků a specialistů na oblast životního prostředí v Severočeském regionu.

RNDr. Ivo Šanc, CSc.

Ivo Šanc se narodil v roce 1955 ve Vrchlabí. V letech 1974 až 1979 studoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, obor geologie. Na téže vysoké škole absolvoval v letech 1984 – 1989 postgraduální aspirantské studium a získal titul kandidáta věd.

Po ukončení studií nastoupil jako odborný asistent do Ústavu nerostných surovin v Kutné Hoře se zaměřením na fyzikálně chemické laboratorní metody výzkumu, kde pracoval až do roku 1989. V té době absolvoval dva tříměsíční pracovní pobyty v Mongolsku. V roce 1989 – 1990 přijal místo zahraničního experta ve výzkumném ústavu CI-PIMM v kubánské Havaně. V období 1990 – 1993 zastával funkci ředitele Ústavu nerostných surovin v Kutné Hoře, kde připravoval privatizační projekt a zpracovával investiční záměry podniku. V roce 1994 byl asistentem generálního ředitele Skláren Kavalier, a. s. v Sázavě a manažerem prodeje divize průmyslových aparatur této společnosti.

V letech 1992 – 1993 absolvoval RNDr. Šanc manažerský kurs Fordhamské univerzity na Středoevropské univerzitě v Praze se zaměřením na řízení obchodních korporací, dále manažerský kurz AOTS v Yokohamě pro oblast řízení kvality v průmyslových podnicích a manažerský kurz COPCA v Barceloně s obchodní specializací.

Od roku 1995 zastával funkci starosty města Kutná Hora. V září 1999 se stal pracovníkem mise OSN v Kosovu. Tam vykonával dva roky funkci civilního správce (administrátora) oblasti Gnjilane a v roce 2001 byl jmenován správcem hlavního města Kosova Prištiny. V roce 2003 působil od února do listopadu v Kosovu jako poradce Rady Evropy pro decentralizaci a reformu místní správy.

V roce 2004 nastoupil Dr. Šanc do společnosti LESS, a. s. se sídlem v Bohdanči u Kutné Hory, kde pracuje jako manažer rozvojových projektů. Nadále působí v místní samosprávě jako člen Městské rady v Kutné Hoře a v neziskovém sektoru, kde je členem správní rady nadace Open Society pro Českou republiku.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržel za iniciaci a realizaci ekologických aktivit města Kutná Hora v letech 1995 – 1996.

Ing. Stanislav Štýs, DrSc.

Stanislav Štýs se narodil v roce 1930 v hornickém Litvínově. Od roku 1946 pracoval jako lesní dělník. Od roku 1951 během svých studií na pražské lesnické fakultě sbíral znalosti k přípravě u nás první diplomové práce s rekultivační tematikou. Je paradoxem, že v reálnou možnost úspěšného zalesňování výsypek věřila jen malá část jeho tehdejších examinátorů. Po dokončení studií na pražské lesnické fakultě v roce 1954 pracoval na Lesním závodě Dubí. Po založení rekultivačního oddělení při Zemědělském závodě Severočeských hnědohelných dolů sem nastoupil v roce 1956. Po krátkém působení v tomto oddělení přechází Ing. Štýs v roce 1958 na Báňské projekty do Teplic, aby zde řídil práce na generelu rekultivací, prvním ve světě. Od roku 1963 zajišťoval rekultivační práce na Generálním ředitelství Severočeských hnědohelných dolů v Mostě. Až do zrušení pracoviště v roce 1991 tam působil postupně jako inspektor rekultivace, vedoucí rekultivačního oddělení a hlavní ekolog koncernu.

Disertační práci na téma „Strategie a metody rekultivační tvorby krajiny postižených povrchovou těžbou nerostných surovin“ obhájil v roce 1988 na lesnické fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně. Své zkušenosti předával externě studentům na vysokých školách v Ostravě, Brně, Praze, Košicích, Zvolenu, Ústí nad Labem a na čínské univerzitě v Xuzhou. Ing. Štýs je autorem mnoha vědeckých, odborných a popularizačních publikací, kterých dosud vyšlo v mnoha zemích světa téměř tři sta. Ojedinelou monografií na téma „Rekultivace území postižených těžbou nerostných surovin“, již je vedoucím autorem, vydalo v roce 1981 Státní nakladatelství technické literatury v Praze.

Soustavně spolupracoval na tvorbě zákonů a rekultivačních předpisů. Hlavní důraz při své vědecké práci kladl vždy na použitelnost jejich výsledků v praxi. Jako rekultivátor-ekolog spolupracuje s řadou mezinárodních organizací. V roce 1998 mu bylo uděleno čestné členství německé Společnosti pro životní prostředí. Za celoživotní práci v oblasti životního prostředí Mostecká a prezentaci výsledků v ČR a v zahraničí dostal v témže roce Cenu města Mostu. Je autorem rozsáhlého fotodokumentačního cyklu s tematikou vztahu těžby a rekultivací, který byl jako putovní výstava od roku 1996 pod názvem „Proměny měsíční krajiny v srdci Evropy“ dosud 29krát instalován v mnoha městech ČR, ale i v Německu, Nizozemí a v Rakousku a byl vybrán k prezentaci českých ekologických projektů na EXPO 2005 v Japonsku.

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržel za celoživotní práci v oboru rekultivací krajiny postižené těžbou nerostných surovin.

Ing. Stanislav Weigel

Stanislav Weigel se narodil v roce 1927 v Hraničích na Moravě. Vystudoval Vysokou školu technickou v Brně a od roku 1953 působil ve Výzkumném ústavu leteckém v Praze jako letecký inženýr. V roce 1958 musel v důsledku náboženského pronásledování z leteckého průmyslu odejít. Pracoval ve stavebnictví, zprvu manuálně, později jako technik a projektant ekologických zařízení u Vodních staveb Praha a to až do svého odchodu do důchodu v roce 1987.

V roce 1953 tajně vstoupil do 3. řádu sv. Františka v Praze. Po smrti manželky v roce 1975 se věnoval studiu teologie u františkánů v Praze a v roce 1985 byl tajně vysvěcen na kněze. Jeho hluboký vztah k přírodě a stvoření a přátelství s malířem Janem Zrzavým vyústily v jeho vlastní výtvarnou činnost. Osvojil si techniku poetického symbolismu.

Od roku 1987 se začal věnovat veřejné umělecké činnosti formou výstav meditativních obrazů, přednášek a diafonických programů, např. „Duchovní základy techniky – práce jako tvorby“, „Umění žít“, pořádal také kurzy na téma „Cestou krásy k pravdě“. Stanislav Weigel vypomáhá jako misionář v různých farnostech ČR. Pro svou duchovní práci používá obrazy jako prostředek k oslovení věřících i nevěřících. Svou činnost organizuje v rámci občanského sdružení ARS-VITA.

V roce 1993 byl pozván do Paříže, aby tam uspořádal ekologickou výstavu obrazů Společnosti pro ochranu zvířat. Při této příležitosti bylo ve francouzském časopise Animeaux magazine uvedeno několik článků o jeho životě, uměleckých a ekologických aktivitách.

Stanislav Weigel pořádal také s podporou Ministerstva kultury a Pražského arcibiskupství v letech 1994 – 1997 kulturní a duchovní mise na Ukrajinu a v Rusku. Svě misijní cesty částečně financuje prodejem svých uměleckých děl. Jeho činnost je do jisté míry duchovní nápravou škod způsobovaných především mladým lidem současným stavem životního prostředí a ekologickými haváriemi (stěžejní část jeho misijních cest je zaměřena na pomoc lidem na Východě v rámci občanského sdružení Východní mise).

Cenu ministra životního prostředí 1996 obdržel za duchovní a výtvarné projekty a programy, zabývající se odpovědností za přírodu a hledáním pravdy a krásy, určené především mládeži.

1994 - šéfredaktor Dr. I. Makásek
a náměstek ministra Ing. L. Bízek

1997 – Ing. Dana Votápková
a Ing. Jana Ledvinová ze sdružení TEREZA
s ministrem Ing. Jířím Skalickým

1998 - Prof. Dostál a ministr Dr. M. Kužvart

1997

V roce 1997 byl ministrem životního prostředí Ing. Jiří Skalický. Předání Ceny ministra životního prostředí se uskutečnilo v Průhonicích u Prahy.

Foto archiv MŽP

Ing. Zdeněk Cipra

Zdeněk Cipra se narodil v Bělečku na Pardubicku v roce 1927. Po ukončení základní školy byl přijat na lesnickou školu v Písku, po přerušení způsobeném okupací Československa školu po válce dokončil v Hranicích. Poté nastoupil ke státním lesům do Jizerských hor, kde působil v lesním hospodářství a v ochraně přírody téměř po celý život.

Působil na polesích Smědava, Jizerka, Oldřichov v Hájích, na ústředí závodu Frýdlant v Č.,

jako vedoucí TS Oldřichov-Bedřichov a pak na Správě CHKO Jizerské hory jako vedoucí provozu inženýrských staveb SL v Liberci.

Na polesí Oldřichov v Hájích, kde pracoval 16 let, se Ing. Cipra začal hlouběji zajímat o obnovu komplexu přestárých bučin na severních svazích Jizerských hor. Na toto téma vypracoval i svou diplomovou práci k ukončení studia na lesnické fakultě v Praze. Další odbornou práci na téma „Které náležitosti má uplatňovat lesní hospodář v počátcích působení průmyslových imisí na lesní porosty v Jizerských horách“ obhájil v závěru postgraduálního studia ve Vědeckém lesnickém ústavu v Kostelci n. Č. l. v roce 1967. Ta se stala zdrojem rozporů a názorových střetů, neboť vedoucí pracovníci SL odmítali jeho návrhy na obnovu poškozených porostů ponecháváním odumírajících částí porostů k ochraně výsadb domácích dřevin. Jeho názory byly bagatelizovány a paušálně byla uplatňována „zásada záchrany dřevní hmoty“, která vedla k rozsáhlým holosečím a k výsadbám exot na velké části Jizerských hor.

Práce v CHKO mu umožňovala vybudovat spolupráci s početným dobrovolným aktivem státní ochrany přírody a s mládeží. Dále se věnoval práci na zlepšování stavu poškozených lesů, zejména při získávání reprodukčního materiálu domácích dřevin. Po kontroverzně pojatém filmovém týdeníku Krátkého filmu o špatném stavu hospodaření v Jizerských horách a po dalších obviněních z ovlivňování mládeže během seminářů se studenty Přírodovědecké fakulty UK v Praze od r. 1985, musel v roce 1987 odejít z CHKO do Krkonošského národního parku.

Po roce 1989 pracoval inženýr Cipra ve Státním ústavu ochrany přírody v Praze v laboratoři dálkového průzkumu Země, v červenci 1989 odešel do důchodu. V prosinci 1989 pak znovu nastoupil do zaměstnání na územní odbor Ministerstva životního prostředí v Liberci, kde působil jako vedoucí oddělení ochrany přírody. Zde pracoval zejména ve státní správě lesního hospodářství do roku 1996, s platností zákona č. 289/1995 Sb. pak ve vrchním státním dozoru v lesích. Aktivní činnost ukončil v r. 1999, do roku 2003 vypomáhal při vypracování plánů péče o chráněná území v lesích.

Cenu ministra životního prostředí 1997 dostal za celoživotní práci věnovanou ochraně přírody a krajiny.

Josef Císařovský

Josef Císařovský se narodil v roce 1952 v Praze. Studia na katedře dokumentární tvorby pražské Filmové a televizní fakulty ukončil v roce 1977. Ve spolupráci s Krátkým filmem Praha natočil v období let 1979 až 1989 řadu krátkometrážních i středometrážních filmů z oblasti dokumentu, ale i hrané tvorby. Po roce 1990 začal spolupracovat s Českou televizí a o úspěšnosti této spolupráce svědčí i prestižní ocenění TRILOBIT, které získaly jeho dva filmy „Čas hanby mlčení naděje“ a „Obrazy z Čech“. Od stejného roku probíhá i spolupráce s Ministerstvem životního prostředí – filmy „Děkujem!“ (1990), „Bestiář“ (1992), „Čtyři okamžiky ticha“

(1995), „Návraty bohyně“ (1997) a „Mapa míst svatých a klatých“ (2003).

Josef Císařovský se ve své tvorbě věnuje systematicky úvahám o vztahu člověka k přírodě a životnímu prostředí. Zpočátku se zabýval přírodovědeckými aspekty tohoto vztahu, v pozdější době i morálními souvislostmi.

Se svými pracemi se režisér Císařovský účastnil mnoha přehlídek a filmových festivalů pořádaných v České republice i v zahraničí. Na 18. mezinárodním festivalu filmů o umění, který se konal v roce 1994 ve Francii, získala jeho „Mýtická trilogie“ zvláštní cenu. Film „Čtyři okamžiky ticha“ (o proměně české krajiny v průběhu jednoho století) obdržel kromě čestného uznání na filmových festivalech v Bělehradě a v Pardubicích i prestižní Cenu diváků na Ůkomedii 1995 ve Freiburgu, zvláštní cenu poroty „Ekomir-95“ v Minsku a zvláštní cenu poroty na festivalu ENVIRONMENT INDIA 98. Třídílná esej „Návraty Bohyně“ byla na EKOFILMU '97 v Českém Krumlově oceněna Čestným uznáním mezinárodní poroty.

Z dalších prací a ocenění:

- 1982 Bomba motorismus (Hlavní cena EKOFILM Ostrava 1983)
- 1987 Člověk a příroda
- 1984 Člověk versus příroda
- 1985 Každý metr zeleně (Velká cena AGROFILM Nitra 1986)
- 1986 Genese vesmíru
- 1987 Hele vole! (Special Award PARMA, Itálie 1989)
- 1988 Chceš zabít?
- 1989 Antonio Salieri: Requiem
- 1991 Viva Musica
- 1999 Neznámý č. 44
- 2000 Stránky z legionářského deníku
- 2001 Jako kouř marihuany jsou verše básníků
- 2002 Letem českým světem
- 2003 Mapa míst svatých a klatých (MFF Banská Bystrica, ENVIRONFILM 2003 – 1. cena kategorie D; EKOFILM 2003 – Cena mezinárodní poroty)

Cenu ministra životního prostředí 1997 získává za celoživotní dílo v oblasti filmové tvorby na ochranu životního prostředí.

Ing. Josef Hladný, CSc.

Josef Hladný se narodil v roce 1932 v Doloplazích na Moravě. Po ukončení studií vodního hospodářství na Stavební fakultě Vysokého učení technického v Brně nastoupil v roce 1956 do Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ). Na svém pracovišti prošel všemi úseky činnosti hydrologické služby. Založení hydrologické předpovědní služby na území celého státu, k jejímuž provozu připravil potřebný technologický aparát a nové pokrokovější metodické přístupy, bylo odpovědí na povodně v roce 1961. Inicioval založení krajských hydrologických předpovědních služeben a pomáhal je ustavit. Ty se později staly základem dnešních regionálních poboček ČHMÚ.

Jako vedoucí pracovník hydrologické služby ČHMÚ se podílel na přípravě díla Hydrologické poměry ČSSR, Klima a vodní režim ČSR, i na přípravě učebních textů o hydrologických předpovědích, na vydání České státní normy pro hydrologickou terminologii, aj. Celkem do dnes publikoval okolo 130 odborných prací, zpráv, článků a populárních sdělení.

V 80. letech usměrňoval Ing. Hladný ve funkci náměstka pro vědu a výzkum moderní rozvoj vědeckých přístupů a výzkum na ostatních oborových úsecích ústavu, tzn. meteorologie, klimatologie, hydrologie a ochrany ovzduší. V posledním desetiletí vedl z pozice člena Výboru pro národní klimatický program výzkumný tým, který řešil Územní studii vlivu klimatické změny na zranitelnost a adaptabilitu vodních zdrojů České republiky, návazně pak také spolupracoval na Akčním podpůrném plánu České republiky ve vztahu ke změně klimatu. V nedávné době koordinoval vládní úkol Vyhodnocení povodňové situace v červenci 1997 a návazný grantový úkol Výzkum metod pro stanovení maximálních srážek a povodní. Rovněž se zúčastnil prací na závěrečné syntéze vládního úkolu Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002. Do roku 2002 vedl oddělení experimentální hydrologie ČHMÚ. Široké aktivity Ing. Hladný vyvíjel i na poli mezinárodním.

Po dobu 30 let přednášel na Mezinárodním postgraduálním hydrologickém kurzu UNESCO. Je dlouholetým externím spolupracovníkem Katedry fyzické geografie a geologie Přírodovědecké fakulty UK, která mu za dlouholeté zásluhy udělila zlatou medaili. V současné době pracuje i ve Vědecké radě této fakulty. V době vzniku této publikace působil Ing. Hladný i v sekretariátu náměstka ředitele pro hydrologii v roli poradce.

Cenu ministra životního prostředí 1997 obdržel za celoživotní práci ve výzkumu hydrologických procesů v rámci České republiky a přínosů pro rozvoj hydrologie v mezinárodním měřítku.

Mgr. Emilie Strejčková

Emilie Strejčková se narodila v roce 1939 v Domažlicích. Po studiích na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, oborů matematika, výtvarná výchova, defektologie a národní škola, absolvovala postgraduální studium na Přírodovědecké fakultě UK, obor ochrana přírody. Do roku 1975 pracovala jako učitelka, potom byla inspektorkou kultury pro ochranu přírody a památek na ONV v Praze 10. V té době vytvořila systém regionální ekologické výchovy pro žáky základních škol Prahy 10 (kolekci učebních pomůcek, publikace a kulturní pořady pro žáky, metodické listy pro učitele), napomáhala biologické rehabilitaci údolí Botiče a budování naučné stezky. Iniciovla doplnění Informačního okruhu životního prostředí Prahy o ekologické vyhodnocování parcel. S ně-

kolika dalšími spolupracovníky prosadila vyhlášení prvních přírodních parků v Praze, původně nazývaných oblasti klidu.

V roce 1993 se stala první pracovnící Českého ekologického ústavu zabývající se ekologickou výchovou. V tomto období zpracovala Analýzu ekologické výchovy v České republice a vytvořila první variantu návrhu Národního programu ekologické výchovy. Od října 1994 začala budovat Ekologické centrum hlavního města Prahy v Toulcově dvoře. Jeho ředitelkou byla devět let. Od podzimu 2003 usilovala o založení ekologicky orientované mateřské školky „Semínko“, která se stala součástí Ekocentra o rok později. Hlavním cílem centra je včasné rozvíjení ekologické výchovy dětí.

Krédem magistry Strejčkové je nezadatelné právo každého dítěte na optimální rozvíjení všech duševních i fyzických vloh. Jednostranný konzumní životní styl tlumí přirozenou vitalitu ke škodě každého jedince, celé společnosti i přírodě samé. Dlouholetou snahou E. Strejčkové je upozorňovat na narůstající problém odcizování dětí přírodnímu prostředí a napomáhat k jeho řešení fundovanějším odborným přístupem.

Magistra Strejčková aktivně pracuje v různých organizacích zaměřených na environmentální problematiku – ve 4. základní organizaci ČSOP, v Hnutí Brontosaurus, ve Společnosti pro udržitelný život.

Spolu s manželem RNDr. Jaromírem Strejčkem provádějí přírodovědné průzkumy ohrožených a přírodně hodnotných lokalit.

Cenu ministra životního prostředí 1997 dostala za celoživotní obětavou práci v ekologické výchově.

TEREZA, sdružení pro ekologickou výchovu

TEREZA byla založena v roce 1979 jako základní článek Českého svazu ochránců přírody. Ve skutečnosti šlo o aktivitu několika desítek vysokoškoláků, kteří začali pečovat o chráněné území v Prokopském údolí v Praze. Pořádali pracovní a vzdělávací akce pro mládež a jejich tehdejší činnost vyvrcholila v roce 1985 mapováním stavu českých pralesů a dlouhodobým experimentem „Management údržby skalních stepí kombinovanou pastvou ovcí a koz.“

Důležitým milníkem v činnosti TEREZY byl rok 1989. TEREZA začala v ČR rozvíjet školní ekologické projekty a programy. Jejich bohatá nabídka, kterou kromě žáků a studentů využívají také nejrůznější sdružení dětí a mládeže, neformální skupiny dětí, rodiny i jednotlivci, je zaměřena na poznávání funkcí přírody i společnosti a určení místa člověka v tomto systému.

Další významnou událostí bylo 9. 9. 1999 otevření Labyrintu světa a ráje srdce – komunitního a osvětového centra v Haštalské ulici v Praze, odkud TEREZA koordinuje své projekty a programy, které probíhají na české, evropské i celosvětové úrovni. Některé materiály a pomůcky pro děti, které vyvinula, se používají v desítkách zemí světa. Za svoji práci TEREZA získala například ocenění US AID, v rámci celosvětového GLOBE programu pak obdržely české školy několikrát titul GLOBE Star.

Projekty Les ve škole, škola v lese, Energie – posvíťme si na úspory, Kyselý déšť, Ozon či zmíněný GLOBE se staly nedílnou součástí výuky na stovkách škol. V roce 2003 TEREZA pokračovala v trendu nastoupeném v posledních letech a rozvíjela náročnější projekty (Ekoškola, Živá voda pro obec), které se nezabývají už jen ekologií, ale snaží se inspirovat školy a místní komunity po celé ČR k vlastním iniciativám a vzájemné spolupráci na nejrůznějších úrovních.

Prostřednictvím projektů a programů spolupracuje TEREZA s celou řadou odborných institucí – Českým hydrometeorologickým ústavem, Botanickým ústavem AV ČR, fakultami různých univerzit, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem životního prostředí, Národním úřadem pro letectví a kosmický prostor USA (NASA), i s celou řadou firem a nevládních organizací.

Široké veřejnosti se TEREZA prezentuje každoročními festivaly Den Země a Slavnost padajícího listí v Prokopském údolí v Praze, účastní se i řady dalších akcí pořádaných jinými subjekty.

Cenu ministra životního prostředí 1997 získalo sdružení za mnohaletou aktivní činnost v oblasti ekologické výchovy a zejména za vynikající reprezentaci naší republiky v mezinárodním programu GLOBE.

1998

V roce 1998 byl ministrem životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart. Předání Ceny ministra životního prostředí se naposledy konalo v Průhonicích u Prahy.

Foto archiv MŽP R

Ing. Bohumil Beneš

Bohumil Beneš se narodil v roce 1934 v Praze. Vystudoval chemicko-inženýrský směr na Vojenské akademii v Brně. Pracoval ve Výzkumném ústavu národního hospodářství v aplikovaném výzkumu na sledování tuhých domovních odpadů, nakládání s komunálními odpady ve městech a v obcích a na řešení technických úkolů pro Sběrné suroviny. Rovněž se zabýval problematikou druhotné surovinové základny a podílel se také na přípravě výstavby spaloven komunálních odpadů v Brně, Bratislavě a v Praze.

V letech 1990 – 1993 byl ředitelem odboru odpadů na Ministerstvu životního prostředí. Zde se podílel zejména na přípravě zákona č. 239/1991 Sb., o odpadech a prováděcích předpisech, byl jedním z iniciátorů založení úseku odpadového hospodářství při vytváření České inspekce životního prostředí. Ve spolupráci s pracovníky Ministerstva životního prostředí v Bavorsku organizoval zneškodnění zbytků insekticidů a dalších nebezpečných látek ze zemědělství ČR na tamních zařízeních, spolupracoval na koordinaci a přípravě výuky odpadového hospodářství na vysokých školách v ČR. Rovněž byl u vzniku a počátečního vydávání časopisu Odpady.

Ing. Beneš se zúčastnil prací na hodnocení vlivu na životní prostředí, například ve středisku na zneškodňování nebezpečných odpadů v Oslavanech, úložišti radioaktivních odpadů v Dolní Rožince, skládce nebezpečných odpadů v Chabařovicích, apod.

Je autorem řady studií a odborných článků, byl vedoucím autorem Praktické příručky odpadového hospodářství 1997 a 1998. Přednášel studentům Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a spolupracoval se Svazem průmyslu a dopravy při řešení otázek odpadového hospodářství v průmyslu.

Cenu ministra životního prostředí 1998 získal za svoji dlouholetou práci v oblasti odpadů, za propojení vědecké a praktické roviny.

Prof. RNDr. Josef Dostál, emeritní profesor University Karlovy v Praze a University Palackého v Olomouci

Josef Dostál se narodil v roce 1903 v Praze. Po maturitě na reálném gymnáziu byl přijat na Přírodovědeckou fakultu UK a po jejím absolvování zde pracoval jako asistent. V době uzavření vysokých škol v letech 1939 až 1945 organizoval botanický výzkum Čech a Moravy. V roce 1949 se habilitoval na docenta botaniky a o pět let později byl jmenován profesorem Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. V roce 1963 byl za své názory a postoje nucen odejít z Prahy do Olomouce, kde několik let působil na Univerzitě Palackého.

Jako univerzitní učitel a profesor zavedl poprvé přednášky z paleofytogeografie a evoluční morfologie. Profesor Dostál byl autorem či spoluautorem četných vědeckých studií z oboru botaniky, zpracovatelem botanické a morfologické terminologie a rovněž se pokusil o zeměpisné třídění vegetace ČSSR. Pro předběžnou evidenci druhů československých rostlin sestavil seznam cévnatých rostlin ČSSR a pro vysokoškolské studenty připravil „Velký klíč na určování rostlin“ a napsal množství skript, publikací a přednášek. Zpracoval český překlad nomenklaturních pravidel, spolupracoval na Slovníku spisovné češtiny a jako odborný redaktor řídil přírodovědecký úsek práce na Encyklopedickém naučném slovníku zemědělském. Byl jedním ze zakladatelů časopisu Naší přírodou a členem jeho redakční rady.

Profesor Dostál publikoval řadu odborných, vědeckých i vědeckopopularizačních děl v mnoha oborech botaniky. Jeho odborná činnost zahrnuje systematiku vyšších rostlin, taxonomii, floristiku, morfologii, fytocenologii, fytogeografii, československou vegetaci, dendrologii, ochranu přírody, genetiku a další. Nejvýznamnějším dílem profesora Dostála je „Květena ČSR“ a „Klíč k úplné květeně ČSR“. Profesor Dostál svou úžasnou pracovitostí, svým talentem a vitalitou dosáhl mezinárodního vědeckého uznání. Byl redaktorem a přispěvatelem vydání Flora Europea a organizace Optima pro výzkum flóry Mediteránu, zpracoval kaprad'orosty pro dílo Hegi: Flora von Mittel-Europa, připravil k publikaci řadu knih. Účastnil se aktivně mnoha mezinárodních kongresů a jednání (Anglie, Španělsko, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko a Egypt). Byl členem české, slovenské a bulharské botanické společnosti.

Doma i v zahraničí publikoval v odborných botanických a populárních časopisech, přednášel pro členy České botanické společnosti i obdobných společností v zahraničí. Byl také dlouholetým členem Českého svazu ochránců přírody. Zemřel 11. 5. 1999 v Praze.

**Cenu ministra životního prostředí získal v roce 1998
za celoživotní dílo v oboru botaniky.**

Prof. Erazim Kohák, PhD.

Erazim Kohák se narodil v roce 1933. Jeho rodiče byli za války věznění pro odbojovou činnost, po komunistickém puči se zachránili útekem. Jako displaced persons se dostali do Spojených států, kde začínali jako zemědělní dělníci.

Erazim Kohák pracoval v dělnických profesích a souběžně studoval filosofii a teologii, v druhém cyklu jako stipendista Danforth foundation na Yaleově univerzitě, kde dosáhl hodností magistra a doktora filosofie. Po dvou letech jako odborný asistent na Gustavus Adolphus College ve státu Minnesota nastoupil na Boston University, kde byl následně jmenován docentem a profesorem a působil jako pedagog, ředitel doktorandského studia a vedoucí katedry až do návratu do vlasti.

Po Listopadu se vrátil do Prahy, kde působí jako vysokoškolský pedagog na katedře filosofie FF UK, od roku 2000 jako emeritní profesor. Od toho roku působí též jako člen Rady České televize.

Erazim Kohák je autorem mnoha odborných i populárních knih v angličtině (mj. *Idea and Experience*, *The Embers and the Stars*, *The Green Halo*) a v češtině (Pražské přednášky, *Člověk dobro a zlo*, *Zelená svatozář*, *Průvodce po demokracii*, *Svoboda svědomí soužití a další*). Od roku 1977 až do návratu do Československa bydlel na lesní samotě ve státu New Hampshire, kde připravil řadu studií z environmentální etiky, které postupně vycházejí i v českých mutacích (např. *Zelená svatozář*, *Zorným úhlem filosofa*).

Erazim Kohák je nositelem medaile Za zásluhy, Velké zlaté medaile Karlovy Univerzity, Hlávkovy medaile ČSAV, Ceny Josefa Vavrouška a dalších uznání. Je činný v environmentálních iniciativách a v Českobratrské církvi evangelické, vystupuje též jako publicista.

Cena ministra životního prostředí 1998 mu byla udělena za celoživotní vědeckou, pedagogickou i spisovatelskou a publicistickou činnost v oblasti ekologické filosofie.

Milan Orálek

Milan Orálek se narodil v roce 1953 ve Vsetíně a dnes žije ve Valašském Meziříčí. Původním povoláním je mechanik. V roce 1980 stál u zrodu Českého svazu ochránců přírody v okrese Vsetín. Od roku 1984 působil také v Ústřední výkonné radě svazu a od roku 1989 byl po dvě volební období jejím místopředsedou. Zabývá se dlouhodobě konkrétními akcemi z oblasti ochrany přírody v terénu, ekologickou výchovou, managementem chráněných území, péčí o hendikepované živočichy, prací se sdělovacími prostředky, apod. V roce 1994 se stal profesionálním vedoucím pracovní skupiny a jednatelem Českého svazu ochránců přírody ve Valašském Meziříčí.

Při povodních na Moravě v roce 1997 se společně s patnáctičlennou skupinou ČSOP ve Valašském Meziříčí zapojil do integrovaného záchranného systému a společně s hasiči, policií a vojáky se podílel na záchranných pracích a následném odstraňování povodňových škod. Jednalo se zejména o čerpání vody ze zatopených prostor, čištění vodních zdrojů, demoliční a stavební práce, stavbu mostů, likvidaci naplavenin a další práce při odstraňování následků povodní.

Po zrušení vojenské posádky ve Valašském Meziříčí byl od srpna do prosince roku 1997 pověřen řízením a koordinací přivolených vojenských oddílů a techniky. V tomto období zabezpečoval také koordinaci dvacetiosmičlenné německé záchrannářské organizace Technisches Hilfswerk, která byla ještě krátkodobě posílena potápěči Útvaru rychlého nasazení (URNA) Policie ČR při speciálních technických zásazích v okrese Vsetín. Celá tato skupina měla bezmála sto osob a realizovala práce za 40 milionů korun, z čehož bavorská vláda poskytla 1 milion marek.

Cenu ministra životního prostředí 1998 dostal za svou dlouholetou aktivní činnost v Českém svazu ochránců přírody, zejména v oblasti zviditelňování ekologické výchovy v médiích a za záslužnou činnost při odstraňování povodňových škod v roce 1997.

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody a časopis Veronica

Časopis Veronica vznikl v roce 1986. Koncepčně a dlouhodobě se zabývá nejen oblastmi jižní Moravy, Bílých Karpat a povodím řeky Moravy, ale na svých stránkách publikuje zásadní materiály o nejožeha-

vějších problémech ochrany přírody a krajiny. V pravidelných rubrikách se věnuje zajímavostem v přírodě a krajině, recenzím nejnovější ekologické literatury a významným chráněným lokalitám. Specifikou Veroniky jsou její kulturní vazby. Autorská spolupráce časopisu s umělci je rozšiřována o výstavy, besedy, divadelní představení, lidovou hudbu i posilování vztahů s kulturními institucemi a osobnostmi.

Po roce 1990 se vydavatelská práce postupně stala doplňkem širokého spektra ekologických programů, zabezpečovaných ZO ČSOP. Významnými se staly projekty Ekologické poradny zaměřené na individuální spotřebitele, rodiny, obce, instituce a v neposlední řadě i školy.

V oblasti ochrany přírody se Veronica začala soustřeďovat na rozvoj nových principů soukromé péče o krajinu, spolupráci mezi ochránářskými skupinami, vlastníky, místními samosprávami a dalšími partnery. V obci Hostětín v Bílých Karpatech se již řadu let Veronica podílí na projektech, které naplňují koncept trvale udržitelného regionálního rozvoje založeného na šetrném využívání místních zdrojů a podpoře místní ekonomiky.

V současné době se Veronica řadí k nejaktivnějším nevládním ekologickým organizacím v republice s velmi dobrým odborným zázemím i mezinárodními kontakty. Okruh profesních spolupracovníků se postupně rozšiřuje a tak Veronica přesahuje rámec Českého svazu ochránců přírody a směřuje k širokému, volně spojenému okruhu příznivců určitých hodnot a způsobu komunikace.

Široké spektrum cílů a činností vyžaduje rozmanité nástroje pro jejich realizaci. Mnoho lze uskutečňovat v rámci občanského sdružení ČSOP, další však vyžadují i jiné typy institucí. Například pro shromažďování prostředků byla založena Nadace Veronica.

Cenu ministra životního prostředí 1998 získala organizace za dlouholeté úspěšné spojování zájmů ochrany přírody a krajiny s programy šetrného rozvoje stabilizace venkova a za naplňování záměrů ekologické výchovy pro co nejširší vrstvy obyvatel.

1999

V roce 1999 byl ministrem životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart. Předání Ceny ministra životního prostředí se konalo v Praze v Břevnovském klášteře.

Foto archiv MŽP

Prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc.

Vladimír Bencko se narodil v roce 1938 v Rimavské Sobotě. Promoval v roce 1961 po absolvování Lékařské fakulty hygienické Univerzity Karlovy v Praze (LFH UK). Do října 1963 pracoval na oddělení hygieny obecné a komunální OHS Poprad. Od podzimu téhož roku nastoupil interní vědeckou aspiranturu pod vedením Prof. MUDr. Karla Symona na Katedře hygieny obecné a komunální LFH UK. Postgraduální přípravu ukončil v roce 1967 obhajobou disertační práce zaměřené na problematiku expozice člověka arzenu v důsledku spalování uhlí s extrémně vysokým obsahem této noxy. Později se v této souvislosti zabýval berylliem a dalšími toxickými kovy. V letech 1967 – 1972 byl vědeckým pracovníkem Ústavu hygieny, později IHE (dnes Státní

zdravotní ústav), 1973 – 1986 odborným asistentem Katedry hygieny obecné a komunální hygieny LFH UK. V roce 1980 obhájil doktorskou disertační práci. Od září 1986 byl vědeckým pracovníkem Ústavu tropického zdravotnictví ILF Praha s úkolem vybudovat oddělení hygieny tropů. Od listopadu 1990 na základě konkurzu byl ustanoven přednostou Ústavu hygieny a epidemiologie 1. lékařské fakulty UK Praha, habilitován v následujícím roce a profesorem pro obor hygiena ustanoven od 1. prosince 1993.

Autor a spoluautor přes 160 odborných a vědeckých publikací. Člen pěti mezinárodních vědeckých společností, místopředseda redakční rady Central European Journal of Public Health, člen redakčních rad dalších čtyř mezinárodních časopisů. Od roku 1971 dočasný poradce Světové zdravotnické organizace. V letech 1990 až 1992 poradce Federálního výboru pro životní prostředí. Od 1993 konzultant Výboru pro hrozby moderní společnosti NATO. V letech 1998 – 2002 předsedou komise pro obhajoby doktorských disertačních prací v oborech hygiena, epidemiologie a nauka o zdravotnictví, 2000 – 2004 člen předsednictva vědecké rady MZD ČR, od roku 2001 zástupce ČR v Evropském výboru pro medicínský výzkum.

Hlavní předměty jeho odborného zájmu jsou biologický monitoring a hodnocení zdravotních rizik expozice člověka látkám perzistujícím v prostředí (toxické kovy a polyhalogenované uhlovodíky) a epidemiologie novotvarů. Profesor Bencko obdržel řadu ocenění – například v roce 1997 v Baden-Badenu od International Institute for Advanced Studies in System research and Cybernetics.

Cenu ministra životního získal v roce 1999 za celoživotní dílo v oblasti rizikových látek v prostředí a zdraví člověka.

Hnutí Brontosaurus a Asociace Brontosaura

Na konferenci OSN ve Stockholmu v roce 1972 vyhlásilo UNESCO následující rok Mezinárodním rokem ochrany životního prostředí. V Ústavu krajinné ekologie ČSAV vznikl nápad využít myšlenek konference a zapojit děti a mladé lidi do péče o životní prostředí. V lednu 1974 vznikla Akce Brontosaurus, se známým logem kreslíře Jiránka a s heslem Brontosaurus to nepřežil. Byla připravena jako jednoroční, ale změnila se na časově neomezený program výchovy k ekologickému myšlení a jednání. Prvořadou sférou působení se stala oblast péče o zeleň a krajinu, ochrana vod, půdy a ovzduší, problematika odpadů. Již v roce 1974 se pod hlavičkou Brontosaura konaly pobytové víkendové i prázdninové akce v terénu, ale jejich rozvoj nastal až v roce 1978 díky iniciativě Mladého světa, který tuto formu činnosti začal organizovat jako Prázdniny s Brontosauřem. Brontosauři aktivita se začala projevovat v řadě oblastí, z nichž mnohé existují dodnes, například festival filmů s tematikou životního prostředí Týká se to také tebe, písničkový festival Cantata natura, propagační Ekostan, soutěž Hledáme dokonalé projekty.

Po roce 1989 se Hnutí Brontosaurus osamostatnilo a v lednu 1990 proběhla v Brně první konference, na které se rozhodlo také o nové organizační struktuře. Vznikly hospodářsky zcela samostatné základní články a byla zvolena Rada Brontosaura, která zastupuje Hnutí jako celek a koordinuje jeho činnost mezi Valnými hromadami.

První z nich se konala na podzim roku 1990 v Litvínově. Ukázalo se, že některé základní články kromě ekologické výchovy se také angažují v působení na státní orgány, zabývají se odbornými problémy, zřizují informační centra pro veřejnost. Druhá Valná hromada se konala v listopadu 1991 v Pardubicích, kde se Hnutí Brontosaurus snažilo najít své postavení mezi zelenými organizacemi. Členové se rozhodli pro návrat k původním aktivitám, tedy k víkendovým akcím pro veřejnost a k pořádání táborů na pomoc životnímu prostředí.

V roce 1992 na Valné hromadě v Kralupech nad Vltavou došlo k odchodu několika členů a odštěpení některých základních článků Hnutí, kteří pak založili Asociaci Brontosaura. Na další Valné hromadě v Lipníku nad Bečvou v roce 1993 byl ustanoven nový typ členství v hnutí, a to členství rodinné. Na Valné hromadě v roce 1994 byl přijat systém organizátorských kurzů včetně organizátorské metodiky. V současné době má Hnutí Brontosaurus 41 základních článků se sídly v jednadvaceti okresech a 1090 členů.

Cenu ministra životního prostředí 1999 získalo Hnutí Brontosaurus a Asociace Brontosaura za 25 let práce v oblasti environmentální osvěty, vzdělávání a výchovy a za popularizaci environmentální problematiky.

Česká geologická služba

Ústav byl založen v roce 1919 jako Státní geologický ústav Československé republiky. Do roku 1939 spadal pod resort Ministerstva veřejných prací a výkon jeho činnosti byl typický pro státní geologickou službu. V době druhé světové války byla jeho činnost v rámci Protektorátu Čechy a Morava značně redukována a organizace několikrát změnila i svůj název.

V roce 1945 došlo k obnovení plné činnosti a v roce 1950 byl zřízen Ústřední ústav geologický s působností na celém území státu. Do roku 1990 docházelo k různým menším či větším organizačním změnám – byl vyčleněn samostatný ústav pro Slovensko, měnilo se začlenění do jednotlivých resortů, vyčlenil se Geofond, ale činnost v regionálním výzkumu kontinuálně pokračovala (mapování v přehledných i podrobných měřítkách, regionální ložiskový výzkum) spolu s intenzivní činností v zahraničí.

V roce 1990 byl ústav začleněn do resortu Ministerstva životního prostředí a následně přejmenován na Český geologický ústav. V rámci resortu a v souladu s obecným trendem došlo k posunu činnosti do oblasti životního prostředí; k sestavování geologických a odvozených účelových map, ke zpracovávání studií zranitelnosti životního prostředí a vlivu těžby na životní prostředí, k analýze geologických rizik. Současně se pokračovalo i v regionálním geologickém výzkumu často ve spolupráci se zahraničními organizacemi.

V roce 2002 byla tato instituce rozhodnutím ministra životního prostředí přejmenována na Českou geologickou službu. Jejím posláním je základní regionální výzkum ČR a poskytování expertních služeb pro potřeby státní a veřejné správy v oblasti geologických věd, zejména se zřetelem na přírodní rizika, nerostné zdroje, zásoby podzemních vod a likvidaci starých ekologických zátěží.

Cenu ministra životního prostředí 1999 získal ústav za soustavnou výzkumnou a vědeckou práci v geologických vědách se zřetelem na ochranu geologických objektů, hospodárné využívání přírodních zdrojů a ochranu životního prostředí.

Prof. PhDr. Jan Keller, CSc.

Jan Keller se narodil v roce 1955 ve Frýdku-Místku. Po ukončení studia historie a sociologie na Filozofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně v roce 1979, kdy získal diplom z obou oborů, obhájil v roce 1980 na katedře historie téže fakulty doktorskou práci na téma Pojetí feudalismu u Maxe Webera. Od roku 1982 působil jako odborný asistent na katedře sociologie FF UJEP v Brně. V roce 1987 obhájil na katedře sociologie FF UK v Praze kandidátskou práci na téma Teorie sociálního jednání. Po obhájení habilitační práce na téma Civilizace úředníků byl v roce 1992 jmenován docentem pro obor sociologie na FF Masarykovy univerzity v Brně. V roce 1999 byl jmenován profesorem sociologie.

Profesor Keller se zabývá problematikou teoretické sociologie a dějin sociologie, sociologie organizace a sociálními aspekty ekologie. Postupně absolvoval šestiměsíční studijní pobyty na katedře sociologie Univerzity v Bordeaux, na katedře historie v Aix-en-Provence a na katedře moderních dějin pařížské Sorbonny. Je autorem řady knih – Úvod do sociologie (1992), Nedomyšlená společnost (1992), Až na dno blahobytu (1993), Dvanáct omylů sociologie (1995), Přemýšlení s Josefem Vavrouškem (1995), Sociologie organizace a byrokracie (1996), Šok z ekologie (1996), Sociologie a ekologie (1997), Abeceda prosperity (1997), Naše cesta do prvohor (1998), Vzestup a pád středních vrstev (2000), Dějiny klasické sociologie (2004). Dlouhodobě spolupracoval s Českou televizí jako scénárista ekologických pořadů pro mládež a diskusních ekologických pořadů.

Cenu ministra životního prostředí 1999 získal za soustavnou popularizaci principů trvale udržitelného rozvoje v širokém společenskovědním kontextu.

Ing. Jaroslav Stoklasa, CSc.

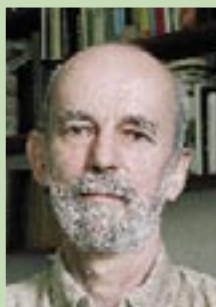
Jaroslav Stoklasa se narodil v roce 1926 v Hradci Králové. Po absolvování Vysoké školy věd hospodářských v roce 1950 vystřídal několik zaměstnání, včetně dělnických. V roce 1969 nastoupil do Kabinetu teorie architektury a životního prostředí ČSAV, který byl v roce 1971 reorganizován v Ústav krajinné ekologie ČSAV, kde od roku 1978 působil jako vedoucí oddělení antropoekologie. V roce 1989 přešel do Prognostického ústavu ČSAV a v roce 1990 současně zastával funkci poradce ministra životního prostředí Bedřicha Moldana, v letech 1991 – 1992 ministra Josefa Vavrouška. Z Ústavu odešel ze zdravotních důvodů do důchodu.

Inženýr Stoklasa napsal přes 120 odborných a vědeckých prací, zúčastnil se mnoha domácích a zahraničních vědeckých setkání. V letech 1980 – 1990 spolupracoval s IIASA a v letech 1984 – 1989 byl členem pracovní skupiny Vienna Centre. V letech 1986 – 1989 organizoval mezinárodní kurzy UNESCO-UNEP-UNIDO o životním prostředí pro studenty z rozvojových zemí a 1992 – 1993 přednášel na Přírodovědecké fakultě UK ekonomiku životního prostředí. V letech 1976 až 1989 byl členem Komise prezidia ČSAV pro otázky životního prostředí a v roce 1990 jejím předsedou. Od roku 1980 je členem festivalového výboru EKOFILMu a v letech 1998 – 2001 byl předsedou jeho výběrové komise a členem poroty. Od roku 1992 pracuje v ediční radě Ministerstva životního prostředí jako její místopředseda a předseda.

V roce 1978 byl zakládajícím členem výboru Ekologické sekce Biologické společnosti ČSAV, která pořádala až do roku 1989 významné semináře o problematice životního prostředí pro odbornou i laickou veřejnost. Na její činnost navázala Společnost pro trvale udržitelný život, jejímž byl také zakládajícím členem a nyní je členem jejího čestného předsednictva. Dosud pracuje i v několika dalších ekologických organizacích.

Cenu ministra životního prostředí 1999 získal za soustavnou iniciativní činnost a metodickou pomoc při tvorbě a zpracování zásadních materiálů z oblasti životního prostředí a materiálů Ministerstva životního prostředí.

Tomáš Škrdlant

Tomáš Škrdlant se narodil v roce 1943 v Olomouci, vystudoval filmovou režii na FAMU v letech 1962 až 1966. Po studiu pracoval v Armádním filmu (1968 až 1969), do konce 80. let se pak věnoval převážně dokumentární televizní tvorbě z oblasti sportu a motorismu, neboť tam bylo snazší nacházet problémová témata bez přímého politického kontextu (doping, ekologické dopady individuálního motorismu, osobní automobil jako společenský fetiš apod). Od začátku 90. let natočil přes 50 autorských dokumentárních filmů. Jeho ústředním tématem jsou širší souvislosti krize životního prostředí: Ekologie baroka (1990), Krajina nikoho (1992), Jádru věci (1992), Otázky před potopou (1992), Temelínské pochybnosti (1993), Popel na hlavu

(1993), Paměť ztracených vesnic (1993), Je energie českého venkova obnovitelná? (1994), Hotel Svět (1996), Genius Loci (1998), Magická moc energie (1999), Ekohistorie (2000) a další. V řadě filmů se zabývá náměty sociálními (Kdo je chudý a kdo bohatý – 1994, Právo žebrat – 2003), psychologickými (Zrcadlové bludiště duše – 1992, Člověk člověku – 1995), problémy postižených dětí (Jako z jiného světa – 1994, Maminky a miminka – 1996, Odmítání a přijetí – 2000), vztahem ke smrti (Okno do duše umírajících – 1996).

V roce 1996 vydal knihu Demokracie přírody – ekologická hra systémových podobností, na katedře Humanitní environmentalistiky Masarykovy univerzity v Brně vede semináře o nelineárním myšlení. Na EKOFILMU byly oceněny jeho filmy Je energie českého venkova obnovitelná? (1995), Hotel Svět (1997) a Genius Loci (1999). ENVIROFILM v Banské Bystrici ocenil jeho filmy Mnoho hlasů (2002) a Myšlení vody (2004).

Cenu ministra životního prostředí 1999 získal za netradiční šíření ekologických myšlenek prostřednictvím filmových projektů.

Ing. František Urban

František Urban se narodil v roce 1937 v Olomouci. Po ukončení Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze v roce 1961 pracoval v Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů ve Zvolenu, pobočka Hluboká nad Vltavou. V roce 1965 složil zkoušku pro odborné lesní hospodáře a dále pracoval v oblasti hospodářské úpravy lesů. V roce 1966 přešel do Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Českých Budějovicích, kde měl na starosti problematiku týkající se maloplošných chráněných území a druhové ochrany rostlin a živočichů. V letech 1967 – 1969 dálkově studoval odbornou biologii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze, v letech 1971 až 1973 absolvoval postgraduální studium na VLÚ VŠZ

v Kostelci nad Černými Lesy. V letech 1990 – 1996 pracoval na Ministerstvu životního prostředí, kde vybudoval odbor ochrany přírody a významně se podílel na tvorbě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zasloužil se o přistoupení České republiky k několika mezinárodním úmluvám na ochranu přírody, o vyhlášení dvou národních parků a dalších chráněných území. V únoru 1996 přešel do Správy národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. Od března 1999 do konce roku 2002 byl zaměstnán v Agentuře ochrany přírody a krajiny v Praze.

Ing. Urban je činný i jako pedagog, je členem několika našich i zahraničních vědeckých a odborných společností.

V roce 1993 byl zvolen v Ženevě členem prozatímního byra Úmluvy o ochraně biodiverzity (CBD), v roce 1994 na 1. konferenci smluvních stran byl znovu zvolen a do 2. konference v listopadu 1995 pracoval jako viceprezident. V lednu 1994 jej Generální shromáždění Světového svazu ochrany přírody (IUCN) v Buenos Aires vybralo jako člena Rady IUCN a v říjnu 1996 na 1. Světovém kongresu ochrany přírody v Montrealu byl v této funkci potvrzen. Na 1. řádném zasedání Rady v dubnu 1997 byl zvolen viceprezidentem IUCN.

Cenu ministra životního prostředí 1999 získal za celoživotní vysoce profesionální činnost ve prospěch životního prostředí, zejména za osobní přístup při zakládání a formování Národního parku Šumava a za dlouhodobý přínos v mezinárodní spolupráci při ochraně životního prostředí.

2000

V roce 2000 byl ministrem životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart. Předání Ceny se uskutečnilo v Praze na Žofíně.

Foto archiv MŽP

Ing. Ivan Dejmal

Ivan Dejmal se narodil roku 1946 v Ústí nad Labem. Po absolvování Střední zemědělské technické školy začal studovat agronomickou fakultu Vysoké školy zemědělské. Díky svému politickému přesvědčení a angažovanosti v letech 1968 a 1969 byl však ze studií těsně před ukončením vyloučen. Za své názory byl v totalitním režimu dvakrát vězněn. Pracoval v různých dělnických profesích.

Po listopadových událostech v roce 1989 vstoupil do oficiální politiky a v období od února 1990 do července 1992 byl českým ministrem životního prostředí. V současnosti se zabývá projektovou činností v oblasti územního plánování a krajinářské tvorby.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za celoživotní dílo a úsilí o prosazování zásad ochrany životního prostředí, ochrany přírody a krajiny i trvale udržitelného rozvoje.

JUDr. Jan Dusík, MSc.

Jan Dusík se narodil roku 1975 v Plzni. Po absolvování Gymnázia T. G. Masaryka v Plzni vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1993 až 1998). V roce 2001 absolvoval rigorózní zkoušku s prací Implementace práva životního prostředí Evropských společenství do českého právního řádu – zkušenosti z pohledu judikatury Evropského soudního dvora. V letech 2001 až 2002 vystudoval jednoroční obor Změny a ochrana životního prostředí (Environmental Change and Management) na Univerzitě v Oxfordu a získal zde titul MSc. (Master of Science); jeho disertační práce se zabývala komunikační strategií před vstupem do EU v oblasti životního prostředí.

Od roku 1990 se zapojil do Hnutí Brontosaurus. V letech 1993 – 1995 působil jako mezinárodní koordinátor tohoto Hnutí a jako člen Rady Brontosaura ČR. V letech 1995 až 1997 byl předsedou mezinárodní federace environmentálních organizací mládeže Youth and Environment Europe (YEE) a členem Poradní skupiny středo- a východoevropského programu Světové unie ochrany přírody (IUCN). V roce 1994 se stal spoluzakladatelem občanského sdružení Ekologický právní servis, které se zaměřuje na poradenství občanům a neziskovým organizacím v právu životního prostředí. Do roku 1997 byl jeho předsedou.

Problematické přibližování se České republiky Evropské unii v oblasti životního prostředí se Jan Dusík věnuje od konce roku 1997. Podílel se na zpracování studie Světové banky Pre-accession Planning in Water Sector v letech 1997 – 1998 a zabýval se posuzováním shody legislativy ČR s evropským právem.

V dubnu 1998 nastoupil na Ministerstvo životního prostředí do odboru zahraničních vztahů. Postupně působil jako referent, zástupce ředitele odboru evropské integrace a zástupce zmocněnce ministra životního prostředí pro přijetí do Evropské unie (1999 – 2001), ředitel odboru evropské integrace (2001 – 2003) a v roce 2002 byl pověřen řízením sekce zahraničních vazeb. Od července 2003 pracoval v Evropské komisi, v jednotce právní implementace a prosazování v Generálním ředitelství pro životní prostředí byl zodpovědný za kontrolu naplňování evropských předpisů v pěti nových členských státech Evropské unie, včetně České republiky. V roce 2004 se vrátil na MŽP na funkci ředitele odboru.

Připravil rovněž několik publikací a řadu článků týkajících se vstupu České republiky do Evropské unie a ochrany životního prostředí a evropského práva životního prostředí.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za komplexní a zodpovědný přístup k problematice přibližování se České republiky k Evropské unii v oblasti životního prostředí.

Drahomíra Fajtllová

Drahomíra Fajtllová se narodila roku 1927 v Praze. Dětství prožila na Podkarpatské Rusi a v roce 1939 se vrátila s rodinou do Čech. Po válce se usadila v oblasti Krkonoš. Roku 1970 její vztah k těmto nejvyšším českým horám vyústil v povolání. Jako provozářka se starala o několik chat na hřebenech Krkonoš. Politicky sympatizovala s myšlenkami Charty 77 a ve své chalupě v Malé Úpě pomáhala organizovat setkání jejích signatářů a svých přátel a také akce Polsko-české solidarity.

V osmdesátých letech jako členka Hnutí Brontosaurus protestovala proti výstavbě hotelu na Sněžce a organizovala petice proti stavbě lanovky na Sněžku. Za své názory a postoje byla

roku 1983 uvězněna. V roce 1990 jako mluvčí Polsko-české solidarity organizovala setkání V. Havla a L. Walesy i další společné akce. Prosazovala ochranu Krkonoš a drobnou konkrétní práci pomáhala přírodě.

**Cenu ministra životního prostředí 2000 získala za obranu
Krkonoš a za boj o demokracii.**

Nadace Face

Projekt Nadace Face byl zahájen v roce 1992. Jeho cílem je snaha řešit situaci vzniklou na počátku 70. let, kdy se začaly objevovat první odumírající smrkové porosty v důsledku působení imisí.

Do roku 2000 se uskutečnily dva tzv. operační plány – v letech 1992 – 1994 a v letech 1995 – 1997. Třetí operační plán 1998 – 2000

také skončil. Smlouva na tři roky zajišťovala možnost čerpat finanční prostředky pro zalesnění až 800 hektarů lesa ročně. Celkově bylo s finanční podporou nadace Face zalesněno v letech 1992 – 1999 v lesním hospodářství Harrachov 1447 ha, v lesním hospodářství Vrchlabí 1956 ha, v lesním hospodářství Horní Maršov 1253 ha, v lesním hospodářství KRNP 4657 ha. V roce 2000 mělo být obnoveno cca 570 hektarů lesa. Za celkovou dobu trvání projektu se jedná o obnovu více než 5220 hektarů lesa.

Celkové množství vložených finančních prostředků nadací Face do konce roku 1999 bylo 350 miliónů Kč. Nadace Face v souvislosti s obnovou porostů výrazně finančně podporovala i oblastí bezprostředně související – zavádění nových technologií, výzkumné aktivity, získávání praktických zkušeností během studijně-pracovních cest atd.

I přes blížící se konec projektu (31. 12. 2000) bylo konstatováno, že nadace Face za dobu své působnosti v Krkonoších vykonala práci, kterou nelze srovnávat s žádným jiným subjektem financujícím činnosti související s ochranou přírody jako celku.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získala Nadace za ochranu přírody a krajiny a tvorbu životního prostředí Krkonoš.

Ing. Jiří Hanzelka

Jiří Hanzelka se narodil v roce 1920 ve Štamberku. Po studiích na Vysoké škole obchodní v Praze se stal cestovatelem, spisovatelem a publicistou. Společně s Miroslavem Zikmundem uskutečnil v letech 1947 – 1950 cestu do Afriky a do Latinské Ameriky, v letech 1959 – 1964 do Asie a Oceánie.

Poznatky ze svých cest zpracovával v reportážích, knihách, přednáškách i celovečerních a krátkometrážních filmech. Celkem bylo vydáno kolem 6,5 miliónů výtisků jejích knih a obrazových publikací ve 143 vydáních, které byly přeloženy do jedenácti jazyků. Spolu se svým partnerem na cestách Miroslavem Zikmundem napsali knihu Afrika snů a skutečnosti, S čs. vlajkou na Kilimandžáro, Přemožení pouště, Afrika kolem Tatry, Tam za řekou je Argentina, Přes Kordillery, Velké vody Iguazú, Za lovci lebek, Mezi dvěma oceány, Obrácený půlměsíc, Kašmír – údolí u nebe, Turecko – minarety, fíky, popelky, Kurdistan – země povstání, legend a nadějí, Sýrie – od královny Zenobie ke královně naftě, Tisíc a dvě noci, Světadíl pod Himalájem, Cejlon – ráj bez andělů, Zvláštní zpráva č. 4. Natočili čtyři celovečerní filmy – Z Maroka na Kilimandžáro, Od rovníku ke stolové hoře, Z Argentiny do Mexika, Je-li kde na světě ráj a 147 krátkometrážních TV filmů.

Za své zásluhy obdržel Řád republiky, čestné členství Mezinárodního afrického klubu ve Vídni, Zlatou plaketu ČSAV Za zásluhy o vědu a lidstvo, medaili Za zásluhy o Českou republiku.

Pro svoji aktivní podporu demokratizačních procesů koncem šedesátých let nasměl od roku 1970 publikovat, a proto některé knihy zůstaly v rukopise a byly vydány až po roce 1989. Nejznámější z nich Zvláštní zpráva č. 4, sepsaná v roce 1964 jako ekonomická a politická analýza poměrů v tehdejším Sovětském svazu, vyšla až v roce 1990.

Jiří Hanzelka zemřel v Praze 15. února 2003.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za celoživotní dílo a publikační činnost o životním prostředí.

Ing. Miroslav Zikmund

Miroslav Zikmund se narodil v roce 1919 v Plzni. Po absolvování pražského Vysokého učení technického (VŠO), obor zahraniční obchod se stal cestovatelem, sběratelem a publicistou. Společně s Jiřím Hanzelkou uskutečnil v letech 1947 – 1950 cestu do Afriky a do Latinské Ameriky, v letech 1959 – 1964 do Asie a Oceánie.

Poznatky ze svých cest zpracovával v reportážích, knihách, přednáškách i celovečerních a krátkometrážních filmech. Celkem bylo vydáno kolem 6,5 milionů výtisků jejich knih a obrazových publikací ve 143 vydáních, které byly přeloženy do 11 jazyků. Spolu se svým partnerem na cestách Jiřím Hanzelkou napsali knihu Afrika snů a skutečnosti, S čs. vlajkou na Kilimandžáro,

Přemožení pouště, Afrika kolem Tatry, Tam za řekou je Argentina, Přes Kordillery, Velké vody Iguazú, Za lovci lebek, Mezi dvěma oceány, Obrácený půlměsíc, Kašmír – údolí u nebe, Turecko – minarety, fiky, popelky, Kurdistan – země povstání, legend a nadějí, Sýrie – od královny Zenobie ke královně naftě, Tisíc a dvě noci, Světadíl pod Himalájem, Cejlon – ráj bez andělů, Zvláštní zpráva č. 4. Natočili 4 celovečerní filmy – Z Maroka na Kilimandžáro, Od rovníku ke stolové hoře, Z Argentiny do Mexika, Je-li kde na světě ráj a 147 krátkometrážních TV filmů. Inženýr Zikmund navštívil v roce 1992 a 1994 Austrálii, kde natočil dokumentární film o skalních malbách Aboriginálů s názvem Poslední kontinent.

Za své zásluhy obdržel Řád republiky, čestné členství Mezinárodního afrického klubu ve Vídni, Zlatou plaketu ČSAV Za zásluhy o vědu a lidstvo, medaili Za zásluhy o Českou republiku. Je členem Penklubu, Obce spisovatelů a Syndikátu novinářů.

Pro svoji aktivní podporu demokratizačních procesů koncem šedesátých let nesměl od roku 1970 publikovat, a proto některé knihy zůstaly v rukopise a byly vydány až po roce 1989. Nejznámější z nich Zvláštní zpráva č. 4, sepsaná v roce 1964 jako ekonomická a politická analýza poměrů v tehdejším Sovětském svazu, vyšla až v roce 1990.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za celoživotní dílo a publikační činnost o životním prostředí.

Jaroslav Hutka

Narodil se v roce 1947 v Olomouci. Studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Praze a původně se chtěl stát malířem. Začal však skládat vlastní písně a od roku 1967 veřejně vystupoval. V roce 1969 již hrál na velkých scénách po České republice a jeho příznivci organizovali koncerty mimo oficiální strukturu. Byl výraznou osobností tehdejšího folku, který propojil s moravskou lidovou tradicí. Založil sdružení Šafrán, psal písně, poezii, upravil na 200 moravských lidových písní.

V roce 1977 podepsal Chartu 77 a v roce 1978 byl Státní bezpečností přinucen k emigraci. Po návratu z holandského exilu v listopadu 1989 začal znovu koncertovat. V roce 2000 připravoval vlastní edice. Je autorem řady básní, několika novel a množ-

ství fejetonů, které publikoval v denním tisku.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za svůj vztah k životnímu prostředí a za celoživotní obranu demokracie a zásadovosti.

Prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc.

Rudolf Zahradník se narodil v roce 1928 v Bratislavě. Po absolvování Vysoké školy chemickotechnologické v roce 1952 v Praze zde získal roku 1956 hodnost CSc. a v roce 1968 obhájil hodnost DrSc. Po léta vedl oddělení aplikované kvantové chemie a později teorie chemické reaktivity v Heyrovského ústavu fyzikální chemie a elektrochemie ČSAV. V červnu 1990 byl jmenován ředitelem tohoto ústavu a funkci zastával až do svého zvolení předsedou Akademie věd ČR v únoru 1993.

V letech 1965 až 1990 byl po několika obdobích hostujícím profesorem na dvanácti univerzitách v Evropě, USA a Japonsku. Je čestným členem Švýcarské chemické společnosti a Chemické společnosti bývalé NDR. Je členem Mezinárodní akademie kvantových

věd, Světové asociace teoretických organických chemiků, Evropské akademie umění, věd a literatury, Evropské akademie pro záležitosti životního prostředí, Inženýrské akademie ČR, Evropské akademie věd a umění. Profesoru Zahradníkovi byly uděleny čestné doktoráty na univerzitách v Georgetownu (USA), v Drážďanech, v Pardubicích, na Univerzitě Karlově, na Clarksonově univerzitě (USA). Je zahraničním členem Chorvatské akademie věd a umění. Obdržel zlatou plaketu J. Heyrovského ČSAV za zásluhy v chemických vědách, medaili Slovenského vysokého učení technického, zlatou medaili SAV za chemii a další ocenění doma i v zahraničí. V letech 1994 – 1997 byl předsedou Učené společnosti České republiky, na jejímž založení se spolupodílel. Za zásluhy o rozvoj vědy a společnosti mu bylo v roce 1998 propůjčeno státní vyznamenání ČR „Za zásluhy“. V roce 1999 mu Rakouská republika udělila Rakouský čestný kříž I. třídy za vědu a kulturu. V roce 1999 získal členství v GDCh (Gesellschaft Deutscher Chemiker). Za přínos do oblasti humanitní a kulturní mu papež Jan Pavel II. věnoval v prosinci 1999 vyznamenání „Pro Ecclesia et Pontifice“.

Profesor Zahradník je autorem a spoluautorem 350 odborných publikací, řady skript a devíti knih.

Cenu ministra životního prostředí 2000 získal za ochranu životního prostředí, propagaci vzdělání a podporu slušnosti.

1999 - Prof. MUDr. Vl. Bencko
DrSc. a ministr Dr. M. Kužvart

2000 – Drahomíra Fajtllová

2000 – Prof. Ing. R. Zahradník, DrSc.

2001

V roce 2001 byl ministrem životního prostředí RNDr. Miloš Kužvart. Předání Ceny se uskutečnilo v Praze v Obecním domě.

Foto archiv MŽP

RNDr. Petr Albrecht

Narodil se v roce 1961 v Čáslavi. Po absolvování gymnázia v Prostějově vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obor biofyzika a chemická fyzika. V roce 1987 obhájil titul doktora přírodních věd.

Doktor Petr Albrecht byl zaměstnán v letech 1985 – 1989 jako výzkumný pracovník oddělení fyziologie rostlin Výzkumného a zkušebního ústavu zemědělského v Olomouci. Od roku 1989 do 1991 pracoval jako pedagog v přírodovědném oddělení Městského domu dětí a mládeže v Prostějově, v letech 1991 – 1996 jako pracovník oddělení ochrany přírody na referátu životního prostředí Okresního úřadu v Prostějově. Jeho zásluhou bylo na okrese Prostějov zřízeno několik nových maloplošných chráněných území. Od 1. 11. 1996 byl zaměstnán jako botanik u Správy chráněných krajinných oblastí České republiky, na pracovišti CHKO Litovelské Pomoraví.

Velmi aktivně působil v Českém svazu ochránců přírody. Byl vůdčí osobností Svazu na Prostějovsku a představitelem regionálního centra ČSOP pro Olomoucký kraj. Od roku 1997 byl členem Ústřední výkonné rady ČSOP a zástupcem Svazu v mezinárodní organizaci EUROSITE.

Byl aktivním a významným členem České botanické společnosti a členem zastupitelstva města Prostějova.

Dne 11. listopadu 2001 tragicky zahynul.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za mimořádné a dlouhodobé aktivity v oblasti životního prostředí.

PhDr. Vladislava Hamplová

Pochází z Ostravska, kde se v roce 1949 narodila. Dětství i školní léta prožila v Radvanicích u Ostravy. Ze sociálních důvodů nemohla pokračovat v dalším studiu, ale nastoupila do zaměstnání. Univerzitní studia absolvovala a úspěšně zakončila v roce 1986. Pak pracovala jako krajská inspektorka památkové péče a ochrany přírody až do roku 1989. Protože se dostala do sporu s politikou vládnoucí strany, byl jí úsek ochrany přírody odebrán. Pak nastoupila do školství a působila na základní a později střední škole. Zároveň působila ve vzdělávacím centru Ostrava, v metodickém týmu MŠ ČR a na doporučení Ústavu pro rozvoj školství také v pedagogické sekci Rady Evropy.

I při této činnosti uplatňovala své ekologické znalosti při výchově mládeže. Vztah k přírodě si neustále uchovávala. Přihlásila se do konkurzního řízení na vedoucí Správy CHKO Poodří, ve kterém uspěla a od září 1997 pracovala až do roku 2003 jako vedoucí Správy chráněné krajinné oblasti Poodří.

Po celou dobu své činnosti se angažovala ve všech rozhodujících bojích o záchranu přirozeného toku řeky Odry a jejích nivních ekosystémů. Výrazně se zasadila o vyhlášení CHKO Poodří. To byl důvod, proč byla za minulého režimu nakonec z ochrany přírody odvolána. Do CHKO Poodří se vrátila nejen na naléhání přátel, ale i z vlastní vůle, aby mohla pečovat o území, jehož ochraně věnovala značnou část svého života. Ani období po sametové revoluci nevytvořilo pro ochranu Poodří dostatečné záruky. Území CHKO Poodří je neustále ohrožováno různými zájmy a vyžaduje neustálou aktivní ochranu. Trvale udržitelná ochrana přírody a krajiny je možná jedině v těsné spolupráci s jejími obyvateli. To se stalo vlastně později i náplní dnešní Agendy 21. Proto věnovala velmi mnoho úsilí práci s obcemi a jejími starosty. V tomto směru dosáhla vynikajících úspěchů.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získala za usilovnou práci, mimořádný výkon a úspěchy v ochraně přírody a za příkladné výsledky Správy CHKO Poodří.

Pavel Křížek

Narodil se v roce 1969 ve Voticích v okrese Benešov. Jako dítě z myslivecké rodiny se od dětství zajímal o přírodu a vytvářel si k ní každodenní praktický vztah. Ve školních letech se pravidelně úspěšně zúčastňoval biologických a přírodovědných soutěží a olympiád.

Vážné onemocnění mu zabránilo ve studiu. Po vyučení v oboru truhlář pracoval v podniku Interiér Bystřice. Poté, co se zdravotní stav Pavla Křížka zhoršil, byl uznán plně invalidním. Svému celoživotnímu hobby se začal věnovat naplno. Od roku 1990 se podílel na organizování hlídání hnízd rarohů velkých na západním Slovensku proti jejich nelegálnímu vybírání. V roce 1992 spoluzakládal základní článek ČSOP ve Voticích, od roku 1994 se stal prvním zaměstnancem Podblanického

ekologického centra ČSOP ve Vlašimi, kde působil do konce roku 1997 ve funkci zástupce vedoucího a jako vedoucí Stanice pro zraněné živočichy. Projekt Ochrana ptáků před elektrickým vedením získal v roce 1996 ocenění za Ekologický projekt roku a v dalším roce byl oceněn v Budapešti nadací Environmental Partnership for Central Europe. V roce 1998 zakládá Pavel Křížek ve spolupráci s ornitology, myslivci a ochranáři novou organizaci Ochrana fauny v ČR, nezávislou na ČSOP.

V roce 2000 v rámci evropského panelu obdržel titul Ashoka, od stejnojmenné americké společnosti, která podporuje individuality a jejich sociální zázemí, spojený s tříletým osobním stipendiem.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za soustavnou praktickou práci při ochraně dravců a sov.

JUDr. Svatomír Mlčoch

Narodil se v roce 1955 v Novém Jičíně na severní Moravě. V roce 1978 absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a poté specializační postgraduální studium v oblasti „Tvorby a ochrany životního prostředí“ při Ústavu aplikované ekologie a ekotechniky a směr „Ochrana památek“ na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

V letech 1980 až 1989 působil Dr. Mlčoch jako právník v oblasti státní ochrany přírody a památkové péče a v ochraně přírody na severní Moravě a v jižních Čechách. Po vzniku ministerstva životního prostředí 1. ledna 1990 zde pracoval v různých funkcích (v období 1991 – 1993 jako náměstek ministra pro legislativu a ekologickou politiku).

Doktor Mlčoch se podílel na spoluautorství návrhů několika zákonů na ochranu životního prostředí přijatých v letech 1990 až 1993, publikoval tři desítky odborných článků, v oblasti životního prostředí zpracoval různé odborné studie (například o právních aspektech odpovědnosti za škody na životním prostředí, právních aspektech šetrného hospodaření v krajině apod.).

Od roku 1994 působil jako odborný právní poradce na otázky ochrany životního prostředí. Vlastní licenci advokáta, je členem Legislativní rady vlády, předsedou Jihočeského sdružení ochránců přírody a členem rozkladové komise ministra životního prostředí.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za dlouholetou práci v oblasti environmentálního práva.

Ing. Alexandra Orlíková, CSc.

Narodila se v roce 1959 v Ostravě. Po absolvování gymnázia vystudovala Hornicko-geologickou fakultu na Vysoké škole báňské v Ostravě, kde v roce 1982 obhájila diplomovou práci v oblasti problematiky odpadních vod. V roce 1986 získala vědeckou hodnost kandidátky věd. Od ukončení studia až do roku 1992 pracovala v Ústavu geologie a geotechniky v Praze (později přetvořeném na Ústav geotechniky ČSAV). Výzkumný tým, jehož byla členkou, se zabýval především problematikou netradičních metod zpracování odpadních vod a novými možnostmi úpravy pitné vody.

Alexandra Orlíková nastoupila na Ministerstvo životního prostředí v červnu 1992. V sekci politiky životního prostředí se věnovala problematice projektů na zlepšení stavu životního prostředí, financovaných z fondů Evropské unie. Postupně byla jmenována vedoucí oddělení projektů Phare, v září 1996 se stala ředitelkou odboru zahraničních vztahů. Díky její iniciativě a osobnímu nasazení se během jejího působení v resortu životního prostředí podařilo získat pro Českou republiku značný objem finančních prostředků na investiční a neinvestiční projekty z fondů Evropské unie i členských zemí EU (zvláště SRN, Dánsko, Nizozemí). Byla jedním z vedoucích pracovníků MŽP, kteří stáli při zahájení nové etapy vyjednávání s Evropskou unií o členství ČR v EU. V říjnu 1998 byla pověřena vedením nově vytvořené sekce zahraničních vazeb, zastřešující veškeré mezinárodní aktivity resortu životního prostředí, zvláště ve vztahu k Evropské unii, mezinárodním environmentálním smlouvám a organizacím. Během působení v těchto funkcích si získala pověst vysoce kvalifikované odbornice a vedoucí pracovníce uznávané nejen v České republice, ale i v zahraničí.

V dubnu 1999 se jejím novým pracovním působištěm stalo Regionální středisko životního prostředí pro země střední a východní Evropy se sídlem v maďarském Szentendre, kde zastávala funkce vedoucí specialistky pro environmentální projekty a poté vedoucí sekce místních iniciativ.

Dne 10. ledna 2001 zemřela po dlouhé těžké nemoci.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získala za celoživotní práci ve prospěch životního prostředí České republiky a za úsilí a výrazný posun ve vyjednávání s Evropskou unií.

Ludmila Rakušanová

Narodila se v roce 1947 v Českých Budějovicích. V roce 1968 během studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze emigrovala do Německa. Žila v Mnichově, kde studovala němčinu a slavistiku na Univerzitě L. Maxmiliána. Pracovala jako překladatelka a žurnalistka pro německá nakladatelství a exilová periodika. Od roku 1978 do roku 1994 byla redaktorkou Rádía Svobodná Evropa.

Od roku 1995 působí jako volná novinářka a korespondentka ze střední Evropy pro bavorské vydavatelství PNP a pro švýcarský list Finanz und Wirtschaft. Pravidelně spolupracuje s vydavatelstvím Vltava-Labe-Press a s Českým rozhlasem. Pro Českou televizi natočila společně s Jiřím Krejčíkem ml. přes dvacet dokumentárních filmů. S Ministerstvem zahraničí a se zastoupením Evropské delegace v Praze realizovala v uplynulých dvou letech tři evropské projekty pro regionální stanice Českého rozhlasu. Je členkou Německého svazu žurnalistů a Asociace evropských novinářů.

V roce 1997 vydala knihu „Václav a Dagmar Havlovi“. V roce 1999 vyšla tato kniha v přepracované verzi v německém nakladatelství Langen Müller.

V roce 1994 se za svůj příspěvek k vytváření občanské společnosti stala českou laureátkou ceny EU „Ženy pro Evropu“. V roce 1997 získala Cenu česko-německého porozumění. V letech 1998 – 1999 byla členkou Koordinační rady česko-německého diskusního fóra.

Cenu ministra životního prostředí 2001 obdržela za systematickou práci v oblasti informování veřejnosti o problematice životního prostředí.

PaedDr. Martin Slunečko

Narodil se v roce 1952 v Praze, vystudoval obor etopedie na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, poté pracoval v ČSAV a v České televizi jako redaktor. V roce 1992 založil vlastní produkční společnost NIKÉ TV production a v roce 1995 absolvoval dvouměsíční stáž na fakultě žurnalistiky University of Syracuse ve Spojených státech.

Je autorem řady dokumentů o osobnostech, které si zvolily netradiční životní pouť ve spolupráci s Českou televizí vytvořil středometrážní dokumenty o profesoru Erazimu Kohákovi, Květě Fialové, Miloši Formanovi, Miroslavu Ondříčkovi, Miroslavu Horníčkovi, malíři Josefu Jírovi, herci a lékaři Vladimíru Pucholtovi a dalších

osobnostech. V ČT trvale připravuje nejstarší publicistický pořad v České televizi NEDEJ SE a je spoluautorem nového formátu České televize NA VĚTVI. Pro Českou televizi natáčel také národní přírodní rezervace a parky na ostrovech v Karibském moři a v Jižní Americe v Patagonii a Ohňové zemi.

Společně s washingtonským Centrem pro komunikaci, zdraví a životní prostředí a Českou televizí vytvořil pětidílný cyklus pořadů OSUD VE VLASTNÍCH RUKOU a desetidílný zábavně osvětový cyklus o životním stylu ELIXÍR ŽIVOTA. V roce 2002 produkoval desetidílný cyklus filmových dokumentů o drogové závislosti KDYŽ MUSÍŠ, TAK MUSÍŠ? a je autorem filmu ANDĚLÉ U KONCE S DECHEM, který se zaměřil na osudy lidí, kteří propadli drogám. Ve spolupráci s herci Miroslavem Vladykou a Petrem Vackem natočil dva cykly 13 dílných ekologických etud ABCD EKOLOGIE aneb ŽIVOTABUDIČ, které otevřely prostor pro zábavnou formu osvěty v oblasti ekologie všedního dne.

V letech 2002 a 2003 vytvořil dokument SVĚT MAGICKÝCH VĚŽÍ v české a anglické verzi, který se stal součástí přihlášky skalních měst Českého ráje do seznamu světového dědictví UNESCO. Filmy Martina Slunečka byly několikrát oceněny na EKOFILMU a na festivalu TSTTT v Uherském Hradišti.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za soustavnou iniciativní propagaci ekologických myšlenek, zejména prostřednictvím filmové tvorby.

Pavel Šremer

Narodil se v roce 1946 v Benešově u Prahy. V roce 1968 ukončil studia na přírodovědecké fakultě UK v Praze. Práci na aspirantuře, kterou začal v Mikrobiologickém ústavu ČSAV, přerušila angažovaná činnost proti okupaci Československa a jeho uvěznění. Poté pracoval jako dělník, později jako laborant. Soukromě se věnoval floristickému výzkumu a ochraně přírody Podblanicka, publikování souhrnných výsledků však bylo zabráněno díky jeho podpisu Charty 77. Úspěšná byla pouze realizace jeho návrhu klidové oblasti Džbány na Voticku.

Po přestěhování do Bratislavy pracoval Pavel Šremer ve Výzkumném ústavu drůbežářského průmyslu, odtud byl také propuštěn díky signatářství Charty 77, podobně

i z laboratoře čistoty vod Povodí Dunaje. Na Slovensku začal Pavel Šremer působit jako dobrovolný ochránce přírody. Byl rovněž průkopníkem spolupráce s rakouskými, maďarskými a ukrajinskými ochránci přírody. Jako člen Českého svazu ochránců přírody (předtím i TISu) zprostředkovával spolupráci mezi bratislavskými a českými ochránci přírody.

V listopadu 1989 se Pavel Šremer zúčastnil založení strany zelených na Slovensku a první rok zde působil jako její místopředseda. Do června 1990 byl poslancem ve Federálním shromáždění a členem výboru pro životní prostředí. Zároveň pracoval jako profesionální pracovník Slovenského svazu ochránců přírody a krajiny. Na podzim 1990 působil v kanceláři prezidenta Havla jako jeho ekologický poradce a rovněž ve Federálním výboru životního prostředí, pracoval jako poradce, posléze náměstek ministra Vavrouška. Po zrušení Federálního výboru v létě 1992 absolvoval stáž v USA a začal pracovat jako programový ředitel v Amerických mírových sborech, vládní agentuře USA, která vysílala dobrovolníky-vysokoškoláky na pomoc České republice, kde působil až do ukončení projektu v roce 1997. Od roku 1997 působí Pavel Šremer na České inspekci životního prostředí.

Na podzim 1992 patřil k zakládajícím členům Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ) a od roku 1997 byl jejím předsedou. Dále je členem poradních orgánů několika nevládních organizací (sdružení Tereza), v hodnotících výborech (Regionální environmentální centrum v ČR), předsedal porotě pro udílení mírových cen nadace Sasakawa za nejlepší projekty nevládních ekologických organizací v ČR.

Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za mimořádné a dlouhodobé aktivity v oblasti životního prostředí.

Jiří Štáaska

Narodil se v roce 1958 v Příbrami. Po ukončení základní školy se vyučil truhlářem a pracoval jako technik u Pražské stavební obnovy na rekonstrukci památek a obnově bytového fondu. Večerně vystudoval Střední průmyslovou školu stavební v Praze, kde v roce 1980 maturoval. Od roku 1986 pracoval jako technik v truhlářské výrobě u Drobné provozovny v Praze. V roce 1990 začal soukromě podnikat v oboru truhlářství. V roce 1990 byl zvolen do funkce starosty v obci Chotilsko.

Jiří Štáaska žil od svého narození v obci Mokrsko pod Veselým vrchem, který je známý svou zásobou zlata, odhadovanou až na 80 tun. Má velmi rád krajinu Středního Povltaví, a proto začal organizovat protesty proti obnovení průzkumů a případné těžbě zlata v této lokalitě. Stmelil občany z okolních obcí a všechny, kterým není osud krásné krajiny kolem středního toku Vltavy lhostejný a společně s nimi upozorňoval na nesmyslnost těžby v hustě osídlené oblasti, která navíc slouží k rekreačním účelům.

Spolu s občany z dalších míst ohrožených těžbou zlata v České republice založil v roce 1996 sdružení „Čechy nad zlato“, kde se konzultují problémy z jednotlivých lokalit. Pracoval a pracuje v různých funkcích se snahou pomoci i ostatním a zachovat pro naše potomky krásy české krajiny.

**Cenu ministra životního prostředí 2001 získal za zásluhy
o zachování území Mokrska.**

2002

V roce 2002 byl ministrem životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek. Předání Ceny se uskutečnilo v Národním muzeu v Praze.

Foto archiv MŽP

Mgr. Hana Korvasová

Narodila se v roce 1960 v Boskovicích. Po maturitě na gymnáziu v roce 1979 nastoupila na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně, kterou dokončila v roce 1984. Poté nastoupila jako pedagožka do Domu dětí a mládeže v Brně-Starém Liskovci. Během své mateřské dovolené v období 1987 – 1991 se zabývala přípravnými pracemi pro vznik Domu ekologické výchovy Lipka, kde od roku 1991 působí jako pedagožka. V letech 1996 – 2001 byla ředitelkou Rezekvítku – sdružení pro ekologickou výchovu a ochranu přírody a v Lipce pracovala externě, od roku 2001 je opět v Domě ekologické výchovy Lipka, kde se v roce 2002 stala ředitelkou.

Práci s dětmi v oblasti ochrany přírody a ekologické výchovy se Mgr. Korvasová systematicky věnovala od roku 1975, kdy vedla až do roku 1995 různé přírodovědné a ochrannářské zájmové kroužky. Iniciovala a řídila Tvůrčí centrum Rezekvítku. Věnovala se řízení programu Ochrana přírody – management maloplošných chráněných území v Brně, a zpracování řady inventarizačních průzkumů a plánů péče (ve spolupráci s Magistrátem města Brna). K dalším jejím činnostem patří organizace patnácti Letních škol Rezekvítku pro vedoucí dětských organizací a pro učitele, spolupráce se zahraničními organizacemi Field Studies Council (Velká Británie), Milieukontakt (Nizozemí), realizace studijních cest pro pedagogy do britských středisek ekologické výchovy, realizace sedmi ročníků celostátního Veletrhu ekologických výukových programů, doprovodných seminářů v rámci festivalu amatérských filmů Týká se to také tebe v Uherském Hradišti věnovaných praktické ekologické výchově.

V letech 2000 – 2001 byla magistra Korvasová členkou Republikového výboru pro děti, mládež a rodinu při Úřadu vlády ČR, od roku 2000 je členkou výkonného výboru Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina, je členkou Řídícího výboru otevřeného programu Pavučiny a ČSOP Národní síť středisek ekologické výchovy, od roku 2002 zastupuje Jihomoravský kraj ve Stálé konferenci asociací ve vzdělávání, je spoluzakladatelkou ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády.

Z publikačních prací můžeme jmenovat například soubor ekoher Hrajeme si na přírodu (spol. Máchal), Nápady pro mrňata a škvřáta (spol. Burešová), Povídání o koniklecové zahrádce na Kamenném vrchu, zasloužila se o vznik 30 metodických a odborných publikací, přírodovědný vzdělávací software pro školy, metodických videozáznamů pro školy, sady originálních metodických pomůcek Krabice pro výuku přírodovědy ve školách.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získala společně s Ing. Alešem Máchalem za nasazení, s nímž se po léta úspěšně věnuje ekologické výchově a osvětě.

Ing. Aleš Máchal

Narodil se v roce 1952 v Brně. Po ukončení provozně ekonomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně (1975) absolvoval v roce 1986 postgraduální studium Ochrana a tvorba životního prostředí na Agronomické fakultě VŠZ v Brně a v roce 1992 doplňující pedagogické studium na Ústavu inženýrské pedagogiky téže školy.

V letech 1975 – 1987 zastával různé ekonomické profese v zemědělském stavebnictví a zároveň se soustavně zabýval dobrovolnou ochranou přírody. Od roku 1987 pracoval v Krajském středisku státní památkové péče a ochrany přírody, po listopadu 1989 byl na tomto pracovišti zvolen do funkce náměstka ředitele pro ochranu přírody. V roce 1991 se Ing. Máchal stal prvním ředitelem Lipky – Domu ekologické výchovy v Brně, kde od roku 2002 zastává funkci zástupce ředitelky. Nadále pracuje také jako externí učitel Pedagogické fakulty MU v Brně a Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci.

Ochraně přírody a ekologické výchově mladé generace se Aleš Máchal věnuje celý život. V letech 1968 – 1995 jako vedoucí junáckých a pionýrských oddílů, přírodovědných a ochrannářských zájmových kroužků, v období 1982 – 2001 vedl a spoluorganizoval patnáct ročníků Letních škol ochrany přírody pro začínající vedoucí zájmových kroužků a oddílů, je spoluzakladatelem Rezekvítku – Sdružení pro ekologickou výchovu a ochranu přírody (1991). Jako lektor a spoluorganizátor se podílel na realizaci sedmi ročníků celostátního Veletrhu ekologických výukových programů a na doprovodných ekovýchovných seminářích v rámci festivalu TSTTT v Uherském Hradišti. Je rovněž konzultantem pro začínající ekopedagogické pracovníky středisek ekologické výchovy. V letech 1996 až 1999 pracoval A. Máchal jako člen výboru Pavučiny - sdružení středisek ekologické výchovy v ČR, od roku 1999 je členem redakční rady časopisu Sedmá generace, v roce 2000 se stal spoluzakladatelem ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády, v letech 2001 – 2002 koordinátorem a zpracovatelem Koncepce EVVO Jihomoravského kraje.

K jeho publikační činnosti patří soubor her s ekologickou tematikou Hrajeme si na přírodu (společně s H. Korvasovou), Špetka dobromysli – kapitoly z praktické ekologické výchovy, Malý ekologický a environmentální slovníček (Brno, Rezekvítek 1997, Máchal a kol.), rozšířené vydání příručky Desatero domácí ekologie (společně s M. Vlašínem a D. Smolíkovou), metodická příručka pro začínající učitele základních škol a pedagogické pracovníky středisek ekologické výchovy Průvodce praktickou ekologickou výchovou a další.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získal společně s Mgr. Hanou Korvasovou za nasazení, s nímž se po léta úspěšně věnuje ekologické výchově a osvětě.

Ing. Igor Míchal, CSc.

Narodil se v roce 1932 v Brně. Po maturitě na gymnáziu se rozhodl pro studium na lesnické fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně. Poté absolvoval postgraduální studia územního plánování na stavební fakultě ČVÚT. Vědeckou hodnost kandidáta věd získal v roce 1968 na brněnské Vysoké škole zemědělské. Po studiích nastoupil do podniku Lesoprojekt ve Zvolenu, později se přestěhoval do Prahy a nastoupil na ústředí Lesoprojektu v Brandýse nad Labem. Po čtyřech letech se stal zaměstnancem Státního ústavu pro pozemní plánování (TERPLAN) v Praze. Pracoval ve skupině, která měla na starosti přírodní podmínky a životní prostředí, po čase se stal jejím vedoucím. Po roce 1989, již v invalidním důchodu, pomáhal při práci ve Federálním výboru pro životní prostředí tehdejšímu ministru Vavrouškovi, především s přípravou první evropské porady ministrů životního prostředí na Dobříši.

Již od sedmdesátých let se inženýr Míchal zapojil do rozvíjející se teorie ekologické stability a ekologických sítí, úzce spolupracoval s odborníky na ochranu přírody, zasloužil se o začlenění institutu významného krajinného prvku a územních systémů ekologické stability do moderního zákona o ochraně přírody a krajiny. Jeho dalšími pracovními okruhy byla péče o chráněná území, ochrana krajinného rázu a etika životního prostředí.

Jako uznávaný expert byl také často zapojován do mnoha odborných komisí jako je Národní lesnický komitét, vědecká rada Krkonošského národního parku, oponentní rada Ministerstva životního prostředí pro ÚSES, autorizační komise České komory architektů. Ještě v červenci 2002 byl radou AV ČR jmenován členem Komise životního prostředí AVČR. Aktivně se podílel i na činnosti nevládních organizací, například ČSOP a STUŽ.

Byl externím vysokoškolským pedagogem, přednášel na mezinárodních i národních konferencích a seminářích, napsal stovky odborných a vědeckých prací. Ceněné jsou především publikace metodického a encyklopedického charakteru. Příručka o ochraně krajinného rázu vyšla již po jeho smrti.

Za svou práci získal také oficiální uznání mj. Zlatou medaili Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, Cenu časopisu NIKa a Cenu Josefa Vavrouška, udělovanou Chartou 77 za odborně fundované a lidsky statečné celoživotní prosazování odpovědnějšího vztahu člověka k přírodě.

Dne 4. srpna 2002 zemřel po dlouhé a těžké nemoci.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získal za celoživotní a svým významem klíčovou práci v oblasti ochrany a poznání živé přírody.

Ing. Petr Pelikán

Narodil se v roce 1956 v Plzni. Po maturitě v roce 1975 na Střední zemědělské škole v Klatovech vystudoval provozně ekonomickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Českých Budějovicích, kterou ukončil v roce 1980. Od roku 1985 studoval pedagogickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Praze. Jako zootechnik v zemědělské výrobě pracoval inženýr Pelikán až do roku 1990. Poté byl zvolen starostou Spáleného Poříčí a tuto funkci zastával až do roku 1994. Další dvě volební období do roku 2001 byl členem Městské rady ve Spáleném Poříčí a do roku 1998 také členem okresního shromáždění.

Inženýr Pelikán byl iniciátorem založení ZO Českého svazu ochránců přírody ve Spáleném Poříčí, kde také o deset let později v roce 1995 spoluzakládal Ekologické centrum ČSOP. Ve stejnou dobu přijal místo středoškolského učitele na Církevní střední odborné škole ve Spáleném Poříčí a v roce 1998 se stal i jejím ředitelem. Osobně se zasadil o to, aby se zde žáci od roku 1997 mohli věnovat i oboru ochrana přírody a životního prostředí.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získal za svůj celoživotní přístup k ochraně životního prostředí ve sféře samosprávy, neziskového sektoru i ve školství a za výchovu mladé generace k hodnotám trvale udržitelného rozvoje.

Prof. Ing. Dr. techn. Dalibor Povolný, DrSc.

Dalibor Povolný se narodil v roce 1924 v Třebíči. V roce 1949 ukončil studia na agronomické fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně. V letech 1947 – 1953 byl asistentem v Ústavu užité entomologie při VŠZ v Brně, v letech 1953 – 1962 pracoval v Entomologickém (později Parazitologickém) ústavu ČSAV Praha, od roku 1962 do roku 1970 působil jako vedoucí katedry zoologie na Vysoké škole zemědělské a lesnické v Brně. Během tohoto působení byl v letech 1965 – 1969 profesorem a vedoucím Ústavu parazitologie na lékařské fakultě Nangraharské univerzity v Jalalabadu, prováděl rozsáhlou expediční a sběratelskou činnost v Asii a ve Středomoří. V roce 1976 byl z funkce vedoucího katedry odvolán a umístěn jako laborant na detašovaném pracovišti v Lednici na Moravě, v roce 1985 dostal zákaz pedagogického působení a byl zařazen jako samostatný vědecký pracovník bez postgraduálních hodností opět na brněnské VŠZL, kde byl v roce 1988 nuceně penzionován. V letech 1990 – 1991 se na školu vrátil a působil zde jako prorektor. Nyní je emeritním profesorem zoologie Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

Profesor Povolný byl v letech 1944 – 1945 za okupace totálně nasazen, po 2. světové válce ihned vstoupil do KSČ, za své politické názory byl v roce 1968 vyloučen a zbaven vedení ústavu, v procesu v letech 1975 – 1976 byl odsouzen na 10 let a v roce 1976 amnestován.

Jako reprezentant českých zoologů se profesor Povolný zúčastnil světových kongresů v Londýně (1958), ve Washingtonu (1963) a v Moskvě (1968). Absolvoval studijní a přednáškové pobyty v různých evropských metropolích, delší dobu pobýval v Londýně, ve Varšavě a v Kalifornii.

Za svou odbornou činnost získal v roce 1990 Cenu města Brna, v roce 1993 Cenu ministerstva školství za prioritní objevy zemědělských škůdců a za své celoživotní dílo (peněžní částku předal Mendelově universitě a založil tak studentskou nadaci). Je čestným členem mnoha domácích i zahraničních zoologických a entomologických společností, soudním znalcem v oboru forensní entomologie. Český astronom P. Pravec v roce 2003 po něm pojmenoval objevený asteroid.

Jeho odborné dílo tvoří na 200 lepidopterologických prací, více než 90 dipterologických prací a 13 prací o jiných skupinách živočichů. Kromě toho se po dlouhá desetiletí věnoval i popularizační činnosti v časopisech Věda a život, Vesmír, Živa, Chovatel a jiných. Mezi nejznámější a odbornou veřejností nejocenenější díla patří publikace Vřetenušky v zemi moravskoslezské (Brno, 1945), Mol řepný (Bratislava, 1960), Katalog motýlů moravskoslezského regionu (Brno, 1993), Biogeografické členění ČR (Praha, 1996). Mnoho dalších prací vydal profesor Povolný v Německu, v Dánsku a v Americe.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získal za celoživotní dílo odborné i popularizační v oblasti přírodních věd.

Ing. Ivan Strítěský

Narodil se v roce 1956 v Prostějově. Po maturitě na gymnáziu Jiřího Wolkera v roce 1976 začal studovat Provozně ekonomickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně, kterou ukončil v roce 1980. Následná postgraduální studia Ekologické aspekty ochrany životního prostředí dokončil v roce 1990 na Univerzitě Palackého v Olomouci.

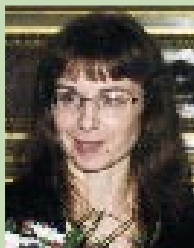
Od počátku osmdesátých let se věnuje zpracovávání filmů a video-poradů s lesnickou, zemědělskou a přírodovědnou tematikou. V roce 1992 založil organizaci SKYFILM – ekologické audiovizuální centrum v Prostějově, jehož vznik podpořily nevládní organizace Rezekvítek

Brno a nadace Partnerství.

Dosavadní dílo Ing. Strítěského čítá na 50 filmových dokumentů na téma moravská příroda a život místních obyvatel. Zabýval se i problematikými projekty, například osud Pálavy v souvislosti s výstavbou Novomlýnských nádrží sledoval a dokumentoval několikrát (1984 – Proměny pod horou Venušinou, 1987 – Chvála bláznovství, 1990 – Potopa, 1991 – Akce Špunt, 1998 – Revitalizace na jižní Moravě). Postupně svůj zájem rozšiřoval od dokumentů o jednotlivých ekosystémech k projektům určeným k ekologické výchově ve školách, projektům o krajinném plánování, ekologickém zemědělství až po mapování daného území jako celku. Mezi jeho stěžejní díla patří programy Orchideje pro Brontosaura (1983), Proměny pod horou Venušinou (1984), Interpelace (1985), Jak se do lesa volá (1986), Chvála bláznovství (1987), Horenka Chabová (1988), Gazda (1989), Potopa (1990), Alternativní zemědělství, Morava (1991), Ohrožené dědictví (1992), Šance pro venkov (1993), Ekologická výchova, O šťastných pesimistech (1994), Napojme prameny, Lužní lesy nad soutokem (1995), Popelky naší krajiny (1996), Obnova mokřadů pod Pálavou (1997), Revitalizace na jižní Moravě, Komáří ráj (1998), Lidé pro krajinu, krajina pro lidi (1999), Za ozvěnami lesa (2000), L.V.A. viděti.... o přírodě a lidech Lednicko – Valtického areálu (2000), Čehovická oáza (2001). Mnoho z jeho dokumentů získalo festivalové ocenění. Kromě TSTTT v Uherském Hradišti i ocenění na Etnofilmu v Rychnově nad Kněžnou. Další festivalové ceny získal inženýr Strítěský po roce 1990 i na Agrofilmu, Ekotopfilmu, Envirofilmu, Techfilmu.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získal za filmovou tvorbu, která přispívá k informovanosti, ale zejména ke zvýšení ekologického povědomí a lásky k přírodě.

RNDr. Lenka Šoltysová

Narodila se v roce 1963 v Pardubicích. Po ukončení oboru ochrana přírodního prostředí, botanika a ekologie v roce 1986 na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci začala pracovat v Okresním muzeu a galerii v Jičíně. Ve funkci botaničky a ekoložky pracovala v muzeu až do roku 2000. Hlavní náplní její práce byla samostatná odborná činnost na úseku ochrany přírody a krajiny daného regionu, přírodovědný a floristický výzkum a zpracovávání odborné dokumentace. V roce 2000 doktorka Šoltysová přešla na Správu CHKO Český ráj a stala se její vedoucí.

Během svých studií se začala od roku 1982 věnovat i práci v neziskovém sektoru v oblasti ochrany přírody a životního prostředí (ČSOP, Hnutí Brontosaurus, Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Česká botanická společnost při AV ČR). Od roku 1986 pracovala jako konzervátor ochrany přírody, v současnosti jako Stráž ochrany přírody. Aktivně se podílela na vyhlášení sítě zvláště chráněných území na svém okrese a na zajištění péče o vybrané přírodní rezervace a přírodní památky.

Výsledkem floristického průzkumu doktorky Šoltysové je herbář Okresního muzea a galerie v Jičíně, který čítá 10 000 položek z okresu Jičín, Mladá Boleslav, Semily a Jablonec nad Nisou, dále realizace dlouhodobé expozice Příroda okresu Jičín a mnoha samostatných výstav.

Mezi další aktivity patří i řada projektů finančně podporovaných Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem kultury, The Foundation for a Civil Society (program Democracy Network), Státním fondem životního prostředí a dalšími. Projekty se týkají ochrany kriticky ohrožených druhů rostlin a živočichů, zachrany jak jejich biotopů, tak i celé krajiny, obnovy druhově bohatých luk, budování naučných stezek a komunitní práce spojené s těmito projekty. V rámci projektu Zachraňme Český ráj – zachraňme Valdštejnskou loggii absolvovala doktorka Šoltysová měsíční stáž v USA na téma Podpora rozvoje měst a obcí pomocí ochrany památek.

Cenu ministra životního prostředí 2002 získala za výjimečné osobní nasazení v ochraně přírodního a kulturního bohatství Českého ráje.

2003

V roce 2003 byl ministrem životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek. Předání Ceny se uskutečnilo ve Strahovském klášteře v Praze

Foto archiv MŽP

Ing. Miroslav Janík

Narodil se v roce 1948 v Novém Jičíně. Po studiu Střední průmyslové školy ve Vsetíně absolvoval fakultu technologickou Vysokého učení technického v Brně a poté Pedagogickou fakultu v Ostravě. Kombinaci výchovy dětí a mládeže a ochrany přírody se věnoval od počátku své profesní dráhy. Pracoval jako vychovatel a odborný učitel na Středním odborném učilišti zemědělském ve Valašských Kloboukách a jako vedoucí oddělení přírodovědy a estetiky tamního Domu dětí a mládeže. V letech 1975 až 1980 byl členem a předsedou Základní skupiny TISu – Svazu pro ochranu přírody ve Valašských Kloboukách, od roku 1980 se stává členem a předsedou ZO ČSOP KOSENKA, aktivně pracuje v orgánech ČSOP jako je Ústřední výkonná rada, ve výboru Stálé oborové komise ekologické výchovy Zlínského kraje, vede ekologickou poradnu. V letech 1991 až 1993 byl jako odborný pracovník pro ekologickou výchovu při Správě CHKO Bílé Karpaty, v roce 1993 se stal profesně vedoucím ekologické poradny Kosenka, poté i předsedou ZO ČSOP KOSENKA, iniciátorem místních a regionálních environmentálních projektů na principech udržitelnosti komunitní spolupráce. V roce 1996 byl vybrán za člena mezinárodní asociace ASHOKA, v roce 2000 se stal nositelem celosvazového vyznamenání Příroda děkuje, udělovaného ČSOP.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal za celoživotní přístup a obětavou práci, která svým významem výrazně přesahuje regionální rozměr v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a poradenství a v oblasti péče o přírodu a krajinu.

Jan Lukášek, plk.v.v.

Jan Lukášek se narodil v roce 1923 v Dúbravce – Bratislava. Po ukončení středoškolského vzdělání byl nasazen na práce do Německa, následně zatčen a odsouzen pro nabádání k sabotáži. Z vězení utekl a zapojil se do odbojové činnosti. Je válečným veteránem.

V roce 1945 nastoupil na vojenskou službu k parašutistům.

Kromě své práce v armádě se zabýval dlouhá léta ochranou přírody a ekologickou výchovou mládeže. V letech 1982 – 1994 byl předsedou ZO ČSOP Apollo ve Štramberku. Od počátku 80. let se zabýval otázkou repatriace jasoně červenookého. Repatriace jasoně byla jedinečným úspěchem v celé Evropě a vyvolala zasloužený zájem odborných kruhů. V letech 1999 – 2001 byl

odborným garantem svazového programu ČSOP „Jasoně červenooký a ostatní ohrožení motýli“. Za úspěch při repatriaci jasoně byl odměněn cenou Josefa Velka (1999) a cenou Jana Šmardy (2000), několikrát také získal pamětní medaili ČSOP a různé diplomy. Své zkušenosti předával mladým přírodovědcům, spolupracoval s univerzitami.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal za aktivity při ochraně biodiverzity, zejména pak za unikátní a úspěšný projekt Českého svazu ochránců přírody na záchranu populace jasoně červenookého, za environmentální výchovu a osvětu dětí, mládeže a veřejnosti.

Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

Bedřich Moldan se narodil v roce 1935 v Praze. Po absolvování Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze studoval analytickou chemii, získal titul RNDr. (1958), kandidát chemických věd (1964), docent UK v oboru geochemie (1992), profesor UK v oboru ochrana životního prostředí (1997), je ředitelem Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. V letech 1990 – 1991 byl ministrem životního prostředí, později zastával různé funkce v Parlamentu, na ministerstvech zahraničních věcí a životního prostředí a v nevládních organizacích. Dnes je poradcem ministra životního prostředí. Řídí řadu projektů zaměřených na problematiku trvale udržitelného rozvoje a je autorem několika stovek odborných, populárně-vědeckých

a dalších publikací. V letech 1992 – 2000 byl generálním tajemníkem mezinárodního vědeckého výboru pro životní prostředí SCOPE v Paříži. V období 1993 – 2000 byl předsedou Správní rady Regionálního centra pro životní prostředí pro střední a východní Evropu se sídlem v Szentendre (Maďarsko). V letech 1998 – 2001 byl členem Evropského konzultačního fóra pro trvale udržitelný rozvoj v Bruselu. Od roku 1998 byl členem delegace České republiky pro vyjednávání o přistoupení k EU, měl na starost kapitolu 22 „Životní prostředí“. V letech 2000 – 2001 byl zvolen předsedou Komise pro trvale udržitelný rozvoj OSN v New Yorku. V současné době je předsedou vědecké rady Evropské agentury životního prostředí v Kodani.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal za celoživotní práci pro životní prostředí v České republice, ale i v globálním měřítku. Za obdivuhodnou aktivitu, projevovanou v každodenní práci v české akademické, politické, ale také mezinárodní a světové environmentalistické obci.

Národní síť zdravých měst ČR

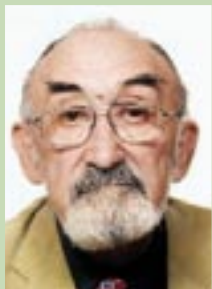

V roce 1988 iniciovala OSN – Světová zdravotní organizace (WHO) mezinárodní projekt Zdravé město, ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole. Za patnáct let trvání projektu v Evropě vzniklo 1300 Zdravých měst ve 30 zemích. Základním cílem této aktivity je podpořit na úrovni měst, obcí i regionů praktickou realizaci mezinárodně uznávaných hodnot: udržitelný rozvoj, zdraví a kvalitu života. Projekt proto v každé zúčastněné municipalitě zavádí místní

Agendu 21 a jiné mezinárodní standardy. V rámci jednotlivých států se Zdravá města, obce i regiony sdružují do tzv. národních sítí, přičemž některé z nich (mezi nimi Národní síť zdravých měst ČR) mají mezinárodní akreditaci. Ačkoliv tento projekt má v každé municipalitě organizační zázemí úřadu, není pouhou „úřední nebo expertní aktivitou“. Je také projektem komunitním – vzniká „most“ pro spolupráci mezi úřadem, radnicí a veřejností a otevírá se prostor pro aktivitu obyvatel města. Po roce 1989 se myšlenky uvedeného projektu začaly realizovat i v městech České republiky. V roce 1994 vytvořilo jedenáct aktivních měst asociaci s názvem Národní síť zdravých měst České republiky. Od roku 2003 je asociace otevřena všem formám municipalit v ČR – městům, obcím i regionům (krajům, mikroregionům). Národní síť zdravých měst ČR je v současné době jedinou asociací u nás s přímým zaměřením na udržitelný rozvoj a zdraví. Její členská města, obce i regiony se snaží v praxi uplatňovat tyto zásady například aktivním zapojováním občanů a jejich účastí na rozhodování, preferencí udržitelných způsobů dopravy či podporou obnovitelných zdrojů energie. Jejich snahou je, aby podmínky pro kvalitní život byly zachovány v dlouhodobém horizontu pro další generace. Návodem pro postup se od roku 1998 stala metodika, na které spolupracuje široké spektrum odborných partnerů – kromě ministerstev je to zejména UK, ČEÚ, Státní zdravotní ústav a významné nevládní organizace. Metodika získala titul Světový projekt EXPO 2000. Národní síť zdravých měst ČR má dnes regionální vliv na 1101 municipalit, ve kterých žije 2,2 milionu obyvatel naší republiky.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získala Národní síť zdravých měst ČR za unikátní a dlouhodobě stále úspěšněji realizovaný projekt zavádění principů ochrany zdraví a životního prostředí, stejně jako principů udržitelného rozvoje, do praktického života českých obcí, měst a regionů.

Ing. František Procházka

Narodil se v roce 1939 v Sušici. Po studiu Vysoké školy zemědělské v Praze působil 20 let v přírodovědném oddělení pardubického muzea a poté do roku 1986 na Správě Krkonošského národního parku. Následovaly dva roky strávené v dělnických profesích (číšník, pomocný truhlář), než opět získal odborné místo přírodovědce, tentokrát v prachatickém muzeu, jehož se stal záhy po změně politických poměrů ředitelem. V roce 1991 založil firmu Eco-Agency, která se zabývá speciálními úkoly v ochraně přírody a vybudoval i firmu Kaleidoskope Trading a. s., jíž je spolumasitelem.

Ochranou přírody se zabýval profesně i zájmově po celý život, mnoho let jako konzervátor státní ochrany přírody pro okres Pardubice, stál u zrodu velkoplošných chráněných území (např. CHKO Orlické hory nebo NP Šumava).

V našem i zahraničním tisku publikoval více než 220 odborných botanických statí, včetně samostatných titulů, z nichž k nejvýznamnějším patří „Naše orchideje“ (1980), „Orchideje naší přírody“ (1983), „Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky“ (2001) nebo „Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy“ (2002). Významně se autorsky podílel na dalších knihách, např. „Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR“ (1999), „Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech“ (1999), z dokončovaných titulů patří k nejzávažnějším kritická květena nejen české, ale i bavorské a rakouské Šumavy – „Flora Silvie Gabretae“, na níž se širokým kolektivem spolupracovníků již po léta pracuje. Součástí práce Ing. Procházky je i popularizační činnost (mnoho set přednášek o životním prostředí a ochraně přírody pro nejrůznější posluchače), a především pak mimořádně úspěšná dlouholetá práce v odborné výchově mladých lidí.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal za celoživotní práci pro ochranu přírody v České republice i v Evropě, za dlouholeté zásluhy v botanickém výzkumu, za výchovu mladé generace a utváření jejího vztahu k vědeckému poznání i ochraně přírody a za zpřístupnění vědeckých poznatků široké veřejnosti.

Mgr. Bohumír Prokůpek

Narodil se v roce 1954 v Humpolci na Českomoravské vrchovině. V roce 1974 ukončil Střední uměleckopřmyslovou školu v Brně, specializaci výtvarná fotografie, v roce 1986 absolvoval na katedře fotografie Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění v Praze. Prošel řadu zaměstnání – pracoval jako výtvarník v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, maloval kopie obrazů, byl laborantem barevné fotografie v ČTK a také obrazovým redaktorem ve vydavatelství Pressfoto.

Od mládí rád cestoval a zároveň fotografoval přírodu. Příležitostně publikoval fotografie a články s tematikou přírody a krajiny a spolupracoval například s tehdejším nakladatelstvím Artia na přípravě publikací o přírodě. Po

konfliktech se státními a mocenskými složkami v roce 1985 publikoval převážně pod jmény přátel, byl bez trvalého pracovního poměru a pracoval pro zahraniční vydavatele. Po roce 1989 byl spoluzakladatelem vydavatelství Asco. Jeho fotografická práce byla a je zaměřena na přírodu a krajinu, včetně reflexe stop člověka. Zúčastnil se práce na některých projektech, které tuto situaci mapovaly. Jedná se například o výstavu Krajina (1992) v expozici moderního umění Národní galerie v Praze, Tvář naší země (2000) na Pražském hradě a další. Vystavuje samostatně i s tematicky spřízněnými skupinami, jeho fotografie jsou zastoupeny ve sbírkách. Od roku 2002 vede atelier plenéru na Akademii múzických umění v Praze.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal za dlouholetou vynikající fotografickou tvorbu, která přispívá k popularizaci ochrany přírody a ke zvýšení ekologického povědomí veřejnosti. Za tvorbu, která odhalováním krás a tajemství přírody probouzí lásku k ní.

Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO

Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO vznikl v roce 1989 a je celostátní nevládní organizací sdružující rolníky, zpracovatelské a obchodní organizace, spotřebitele, školy a podniky služeb, orientující se na ekologické zemědělství a uplatnění jeho produktů. Poskytuje komplexní služby svým členům, počínaje pomocí s přechodem na ekologický systém hospodaření, přes pomoc při řešení odborných i administrativních problémů, až po podporu prodeje, propagaci bioproduktů, vzdělávání a zastupování zájmů vůči kontrolní organizaci či státním orgánům. Svaz PRO-BIO má blízko svým členům prostřednictvím deseti regionálních center na celém území ČR a v současné době sdružuje více než 500 členů, z toho 400 zemědělských podniků, které obhospodařují

136 tisíc hektarů zemědělské půdy. Podporuje spolupráci se spotřebiteli a přáteli ekologického zemědělství prostřednictvím PRO-BIO Ligy, která je sdružením na ochranu spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství a má v současnosti 142 členů – spotřebitelů.

Cenu ministra životního prostředí 2003 získal Svaz PRO-BIO za mnohaleté úsilí při prosazování a propagaci udržitelného a ekologicky příznivého hospodaření – ekologického zemědělství – v České republice.

Cena ministra 2004

Mgr. Květoslava Burešová, SEV Chaloupky

Za několik desetiletí výjimečně obětavé práce ve výchově mladé generace k odpovědnému vztahu k přírodě a životnímu prostředí.

Ing. Jiří Čunek

Za osobní nasazení, díky němuž je město Vsetín za jeho starostování příkladem ostatním v praktickém prosazování udržitelného rozvoje na místní úrovni.

ČSOP – Místo pro přírodu, Národní síť záchranných stanic pro handicapované živočichy

Za program Místo pro přírodu, který dosud nevídaným způsobem dokázal zaktivizovat pro ochranu přírodního bohatství velkou část společnosti. Rovněž za dlouholeté úspěšné provozování Národní sítě záchranných stanic pro handicapované živočichy.

Mgr. Pavel Doucha

Za výjimečný přínos ve zvyšování právního povědomí české veřejnosti v oblasti životního prostředí.

prof. RNDr. Hana Librova, CSc.

Za celoživotní dílo, které vykonala zejména ve studiu a popularizaci ekologicky příznivých způsobů života v dnešní společnosti.

PhDr. Marie Hrušková a Jaroslav Turek

Za popularizaci významné části našeho přírodního dědictví, jímž jsou památné stromy.

RNDr. Jan Květ, CSc.

Za celoživotní práci a příkladnou reprezentaci České republiky na poli mezinárodní spolupráce v ochraně přírody.